

Täysistunto

Tiistai 21.6.2016 klo 14.00—0.59

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 88/2016 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-3/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp. Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

19.17 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Rouva varapuhemies! Käsittelyn pohjana olevaan lisätalousarvioon on lisätty määrärahoja nettomääräisesti 455 miljoonaa euroa ja korotettu talousarviota nettomääräisesti 222 miljoonalla eurolla. Korotukset tehdään yhteisöveron ja sekalaisten tulojen arvioon, perintö- ja lahjaveron tuottoarvioita puolestaan alennetaan. Suurimmat määrärahalisäykset tehdään maahanmuutosta aiheutuviin menoihin, jotka ovat 230 miljoonaa euroa, Terrafame Group Oy:n pääomituksen, 144 miljoonaa euroa, sekä omais- ja perhehoidon kehittämiseen, 49,3 miljoonaa euroa. Muita muutoksia ovat muun muassa Senaatti-kiinteistöille annettava valtuus myydä kiinteistöjä, ja eräitä yhtiöitä koskevia omistusrajoja ehdotetaan alennettavaksi valtioneuvoston omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen mukaisesti. Lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta noin 233 miljoonaa euroa, ja valtion nettolainanotoksi arvioidaan vuonna 2016 noin 5,6 miljoonaa euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden lopussa noin 106 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Pääluokkaan 30, maa- ja metsätalousvaliokunnan hallinnonalaan, valiokunta lisää valtuutta 30 miljoonalla eurolla ja toteaa, että vastaava summa on vähennettävä vuosilta 2018—20, elikkä tätä haitaria aikaistetaan niin, että käytössä olevaa valtuutta voidaan käyttää nopeammin, ja näin tällä on merkitystä myös metsäalan työllisyys-tilanteeseen taimikon hoidon osalta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin ja eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet, ja edelleen, että eduskunta päättää, että vuoden 2016 toista lisätalousarviota sovelletaan 27.6.2016 alkaen.

Ja edelleen: tähän mietintöön on jätetty viisi vastalausetta. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

19.20 **Kauko Juhantalo kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskityn vain pääluokkaan 32, joka kuuluu jaostoni, työ- ja elinkeinojaoston, tehtäviin.

Me olemme jaostossa tutkineet tätä asiaa hyvin tarkasti. Olemme kuulleet useampaan kertaan hallituksen puheenjohtaja Ratiaa, Groupin toimitusjohtaja Hietasta ja kaivoksen toimitusjohtaja Lukkaroista hyvin suurella huolella vieraillessamme kaivosalueella. Lisäksi siellä olivat koko johtajisto ja kaikki luottamusmiehet, ja keskustelimme heidän kanssaan useamman tunnin ajan. Kerran on koko valiokunta kuunnellut hallituksen puheenjohtaja Lukkaroista ja toimitusjohtaja Hietasta.

Tuolla kaivoksella vieraillessamme tulimme vähitellen siihen johtopäätökseen — hyväksyessämme samalla hallituksen päätöksen ja vaatimukset — että yksityistä rahoitusta pitää löytää ja ympäristökysymys ja vesikysymys pitää saada ajan tasalle niin kuin se nyt toiminnassa onkin, vaikkakin siellä on varastoituna runsaasti vettä eikä myöskään veden sisäistä kiertojärjestelmää vielä ole ratkaistu. Se on ratkaistu koemielessä hyvin tuloksin ja sellaisin saavutuksin, että natriumin poissaanti helpottuu ja myös kalkin saostus, lannoitus-toiminta on mahdollinen.

Me tulimme vähitellen siihen tulokseen, että valiokunta haluaa mietintöluonnokseensa, joka sittemmin tuli valiokunnan mietintöön, lieventää jonkin verran hallituksen ehdotonta kantaa kaivoksen sulkemisesta vuodenvaihteessa, edellyttäen tietysti nuo edellä mainitut ympäristökysymykset ja ulkopuolisen rahoituksen. Nimittäin kaivoksen toiminta on lähtenyt ennakoitua paremmin käyntiin. Uudet läjitysalueet tuottavat ennakoitua enemmän sekä niitä metalleja, joita siellä on aiottu, että sitten näitä vierasmetalleja, ja vanhojen kasojen, jotka ovat kivettyneet, jyrsiminen ja louhinta on hyvässä käynnissä, ja niistä tehdään uusia kasoja.

Kun nämä otettiin huomioon ja katsoimme taloudellisesti saavutettuja tuloksia tällä nikkelin hinnalla, joka on liian alhainen, tulimme vakuuttuneiksi siitä, että tällä kerralla, poikkeuksena Talvivaara Oy:n viimeaikaisista lupauksista, olemme oikealla ja kestävällä tiellä. Heidän lupauksensa ovat täysin pitäneet paikkansa. Luottamuksemme siihen, että tämä onnistuu tulevaisuudessa, jos tämä näin jatkuu, kasvoi. Tämän mukaisesti yhtiö on vuoden 18 alkupuolella plus miinus nolla -tuloksessa ja vuoden 18 loppupuolella jo plussan puolella ja vaatisi nyt olevan rahoituksen lisäksi noin 100 miljoonaa lisää rahoitusta.

Tässä suhteessa erityisen myönteistä oli se, että hallituksen ohella jaostossa olevat oppositioryhmät vihreitä lukuun ottamatta saattoivat yhtyä tämän jaoston kantaan. Erityisen ilahtunut olen siitä, että sekä sos.dem. että vasemmistoliitto olivat mukana luomassa yhteistä kantaa, josta muuten nyt paikalla olevalla edustaja Harakalla, muiden muassa, on erittäin suuri ansio.

Tämän johdosta, kun otimme vielä huomioon Kainuun aluetaloudelle aiheutuneet ongelmat ja suuret työttömyyslukemat tällä hetkellä Kainuussa, päädyimme nyt ilmaistulle kannalle. Kainuun työttömyys on huhtikuussa ollut 16 prosenttia, noin 5 350 henkilöä, ja siellä on töissä 950 henkilöä, ja jos heidät äkkiseltään laitetaan, ei vääjäämättä nopeasti mutta kuitenkin suurin joukoin, työttömiksi — he ovat nuoria, päteviä ja motivoituneita henkilöitä — niin ei se ole hyvä Kainuun taloudelle.

Kun usein puhutaan myös siitä, että valtio on jo menettänyt 1,5 miljardia euroa, niin se ei tietysti pidä paikkaansa. (Puhemies koputtaa) Tämä 1 miljardin menetys on sinänsä suomalaisille suuri, mutta se on menetys sijoittajille ja hyvin valitettava seikka suurelle mää-
rälle. Valtio on sijoittanut toistaiseksi sinne 503 miljoonaa ja Solidium 149 miljoonaa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

Suomen Teollisuussijoitus (Puhemies koputtaa) voitti siellä 12 miljoonaa euroa, joten tämä on se sijoitettu määrä. Ja luotamme siihen, että tämä kaivos onnistuu vielä tulevaisuudessa.

19.27 Tuomo Puumala kesk: Rouva puhemies! Suomihan on mennyt pitkään nollakasvun tiellä. Vihdoin ja viimein on ehkä näköpiirissä hieman positiivisempaa näkymää paremmasta. Vuonna 2005 talous kasvoi 0,5 prosenttia, tälle vuodelle arvioidaan noin prosentin kasvua. Myönteisten talousuutisten takana on kotimaisen kulutuksen ja investointien lisääntyminen. Ihmiset ja yritykset katsovat nyt jo vähän rohkeammin horisonttiin.

Hyvinvointimme perinteinen kivijalka eli teollisuuspainotteinen vientisektori ei ole vielä elpynyt toivotulla tavalla. Yhdessä tehty kilpailukyky sopimus luo tähän kuitenkin ainakin toivoa. Mitään ei kuitenkaan itsestään synny, se on selvää. Tarvitaan päättäväistä otetta ja pitkäjänteistä tekemistä, jotta mahdollisuudet saadaan käännettyä konkreettisiksi tuloksiksi.

Käsittelyssä oleva lisätalousarvio pitää sisällään monia hyviä asioita, jotka osoittavat päämäärätietoista otetta Suomen kuntoon laittamisessa. Äänekosken biotuotetehtaan kanalta tärkeisiin liikenneväyliin tehtävä 4,7 miljoonan euron panos mahdollistaa sen, että tehdas voi aloittaa toimintansa jopa nopeutetussa aikataulussa. Tehdas tuo Keski-Suomeen lukuisia työpaikkoja ja vie maamme metsäteollisuutta aimo harppauksen kohti tulevaisuutta.

Lisäksi nostan esille omais- ja perhehoitoon tehtävän 49,3 miljoonan euron lisäyksen. Se on erinomainen esimerkki järkevästä toimintatavasta. Tällaista toivoisi nähtävän lisää. Omaishoitajien tilanteeseen tehdään parannus. Jatkossa kaikki sopimuksen tehneet omaishoitajat saisivat vähintään kaksi vapaata vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Lisäksi omaishoitajat saavat jatkossa myös valmennusta ja koulutusta sekä hyvinvointi- ja terveystarkastuksia. Näin pystytään antamaan edes pieni kiitos siitä työstä, jonka omaishoitajat tekevät läheisilleen ja samalla koko yhteiskunnalle. Ennen kaikkea tässä on kysymys inhimillisesti aivan mielettömän arvokkaasta työstä, puhumattakaan sitten siitä pienempiarvoisesta mutta kuitenkin tärkeästä seikasta, että tämä toiminta on kaikin puolin myös kansantaloudellisesti järkevää.

Tämäntyypisiä toimia toivon hallitukselta lisää.

19.29 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Puumala ja minä osaltani, niin kuin koko sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, toivomme hallitukselta lisää merkittäviä toimia työllisyyden eteen. Nimittäin jälleen kerran me olemme siinä tilanteessa, mistä olemme aika usein tässä kuluneen vuoden aikana keskustelleet, että olemme käsittelemässä lisätalousarviota, jossa jälleen kerran ei ole tartuttu myöskään valiokuntakäsittelyn jälkeen siihen tosiasiaan, että meidän työttömyystilastomme ovat todella hälyttävät. Meillä on kasvanut joukko nuoria ihmisiä työttöminä, pitkäaikaistyöttömyys kasvaa. Pitkäaikaistyöttömiä on muuten tällä hetkellä 19 500 enemmän kuin vuosi takaperin, ja me emme oikeastaan voisi mitenkään ummistaa silmiämme tällaiselta kehitykseltä.

Samaan aikaan, kun kehitys on tätä, hallitus leikkaa tälle vuodelle aktiivisen työvoimapolitiikan määrärahoja peräti 158 miljoonaa. Käytännössä tilanne on ollut jatkuvasti viimeisen vuoden aikana työ- ja elinkeinokeskuksissa sellainen, että työllisyysmäärärahat ovat auttamattomasti lopussa, niukalla, ja tästä kyllä koko tämänhetkinen tilanne ja työllisyyskehitys kovasti kärsivät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

Me olemme jatkuvasti oppositiossa peräänkuuluttaneet näinä hetkinä, kun lisätalousarvioita käsittelemme, lisää työllisyysmäärärahoja, jotta voisimme olla näiden suhteen säällisellä tasolla. Viestimme on vakava, ja olemme yhteisesti tätä huolta tuoneet esiin. Jälleen kerran asiaan ei millään tavalla puututtu huolimatta siitä, että aika pitkäaikainen käytäntö eduskunnassa on ollut se, että pitkin vuotta seurataan työllisyyskehitystä ja sitä myötä siten myös työllisyysmäärärahojen riittävydestä huolehditaan. Nyt ei näin tapahdu, ja siksi jälleen kerran teemme tähän lisätalousarvioon omat esityksemme. Esitämme lisää työllisyysmäärärahoja 30 miljoonan edestä ja samoin esitämme eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa, jossa turvataan nuorten työllisyys, pitkäaikaistyöttömien palkkatuki, kotouttamistoimet. Ja olemme myös kovasti puhuneet siitä, että hallituksen tarvitsisi nyt hyvin kiireisesti laatia pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaohjelma. Kerta kaikkiaan näin hallituksen nyt tulisi toimia.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, meillä on tässä vastalauseessamme kannanottoja myös muihin asioihin. Haluaisin mainita siitä muun muassa asuntotuotannon. Eli esitämme, että hallitus korjaisi pitkän korkotuen ehtoja pikaisesti sellaisiksi, että voitaisiin rakentaa ihmisille kohtuuhintaisempia koteja. Nythän ongelma on se, että tämän pitkän korkotuen ikään kuin houkuttelevuus on entisestään vähentynyt, kun sen huojennetut, parannetut ehdot on tämän hallituksen aikana laitettu roskakoriin. Samaan aikaan näemme, että nyt on aika myös panostaa investointeihin. Nyt on aika tukea työllisyyttä myös sitä kautta. Siksi esimerkiksi kotien korjausrahoihin olemme omissa esityksissämme esittämässä 15:tä miljoonaa lisää.

Kaiken kaikkiaan otamme kantaa tässä Terrafameen, josta edustaja Harakka tulee seuraavassa puheenvuorossaan puhumaan. Otamme kantaa myös omistajaohjaukseen. Meidän mielestämme kaiken ei tule olla kaupan. Ja siksi, puhemies, haluan tässä yhteydessä esittää tämän mietinnön yleisperusteluihin seuraavaa lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että niissä yhtiöissä, joissa strateginen intressi liittyy yhteiskunnan toimivuuden ja jatkuvuuden kannalta olennaisiin toimintoihin, omistusosuus pidetään ennallaan. Tämä koskee ennen kaikkea Neste Oyj:tä ja Posti Group Oyj:tä, joiden valtionomistusosuutta ei tule laskea nykyisestä. Muiden yhtiöiden kohdalla tulee suorittaa tapauskohtaista harkintaa. Kemijoki Oyj:tä koskevissa ratkaisuissa tulee ottaa piensijoittajien asema huomioon."

Näin, puhemies, tämä esitys ja myös muita esityksiä sisältyy omaan vastalauseeseemme liittyen tähän valiokunnan mietintöön.

19.34 Timo Harakka sd: Arvostettu puhemies, ja onnittelut myös omasta puolestani!

Kannatan edustaja Viitasen perusteltua lausumaesitystä.

Lisätalousarviossa esitetään siis 144 miljoonaa euroa Terrafame Oy:n pääomittamiseen. Sosialidemokraattien tavoite on selvä ja johdonmukainen. Tavoitteena on kannattava, työllistävä ja ympäristön kannalta kestävä kaivos. Ei ole yllätys, että vihreät haluavat sulkea kaivoksen. Kyse on ehkä omasta rajoittuneisuudestani, mutta vasemmistoliiton kanta on jäänyt minulle epäselväksi. Se ilmeisesti riippuu siitä, puhutaanko Helsingissä vai puhutaanko Kajaanissa. Mutta onko asetettu tavoite, kannattava, työllistävä ja ympäristön kannalta kestävä kaivos, realistinen? Se on sadan miljoonan euron kysymys ja vielä toisen sadan miljoonan ja kenties vielä kolmannen sadan miljoonan, jos toimintaa aiotaan jatkaa.

Kun kysymyksessä on tuhannen ihmisen työpaikka, jolla on valtava vaikutus koko Kainuun aluetalouteen ja tulevaisuuteen, tällaista päätöstä ei voi tehdä kevein perustein puolesta tai vastaan. Jos tuotanto nousee kannattavalle tasolle, myös ympäristökuormitus niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

vesien hallinnan vaikeuksien kuin tuotannon jätteiden määrän, laadun ja varastoinnin kannalta nousee entistä suuremmaksi haasteeksi. Siksi olemme edellyttäneet ja edellytämme yhä ulkopuolista, riippumatonta arviota Talvivaaran edellytyksistä kannattavaan, työllistävään ja ympäristön kannalta kestäväan tuotantoon. Valiokunta teki vakavaa ja vastuullista yhteistyötä mietinnössään. Kun tuhansien ihmisten elämän edellytykset ovat vaakalaudalla, ei ole sijaa turhalle poliittiselle nokittelulle. Tästä hyvästä yhteishengestä huolimatta mietinnöstä jäi jostain syystä puuttumaan tämä aivan välttämätön edellytys: riippumaton, mahdollisesti ulkomaisten asiantuntijoiden selvitys, jotta vastuuta voitaisiin aidosti kantaa nyt ja kymmenien, satojen vuosien päähän.

Arvostettu puhemies! Työllisyys on SDP:n ykköshuoli aina, mutta erityisesti tämän lisäbudjetin kohdalla. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa. Esimerkiksi Uudellamaalla se on noussut lähes 25 prosenttia yhdessä vuodessa, siis noussut neljänneksen alueella, jolla pitäisi vallita täystyöllisyys, Suomen talouden moottorissa. 200 000 ihmistä uhkaa syrjäytyä kokonaan työelämästä, siis riippumatta siitä, lähteekö talous kasvuun vai ei. Tästä suhdanteista riippumattomasta syrjäyttämisestä on selkeä todistusaineisto 90-luvulta. Silloinkin porvarihallitus suhtautui työttömyyden kasvuun ja pitkittymiseen piittaamattomasti. Tarvitaan siis aktivoivaa työllisyyslinjaa, työlinjaa.

Mutta hallitus, ikävä kyllä, sabotoi muillakin tavoin omia työllisyystavoitteitaan. Hölmöin hanke on ollut päivähoitomaksujen korotus, joka on valtava kannustinloukku työssä käyville naisille. Edustaja Vartiainen totesi edellisessä virassaan vähän pilkallisesti, että "ihana veltoilu" on liian houkuttelevaa. Kun hän oli kuulemma ministeri Stubbin oikea käsi, niin silloin vasen käsi ei tiennyt, mitä oikea tekee, tai sitten hallitus vatuloi kahdella vasemmalla kädellä. En hämmästyisi. Hallitus on onneksi perääntymässä, ja tästä voi tulla uusi lisä hallituksen parhaiden päätösten luetteloon, peruutettujen päätösten listaan.

Toisaalla hallitus myös vaikeuttaa itsensä työllistämistä. Sekava lainsäädäntö, jota toteuttamaan tarvitaan 192-sivuinen ohje työ- ja elinkeinotoimistoille, ja sitä seuraava suoranainen mielivalta lannistavat jokaisen, joka haluaa hankkia itselleen elinkeinon omiin taitoihinsa ja rohkeuteensa nojaten. Ja viimeisin isku on työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ratkaisu, joka evää työttömyysturvan työosuuskunnan kautta toimivalta työttömyyskassan jäseneltä. Ratkaisu osoittaa ainakin sen, että itsensä työllistäjät saavat elää jatkuvassa epävarmuudessa ja että heidän oikeusturvansa Suomessa ei toteudu. Olenkin jättänyt asiasta kirjallisen kysymyksen.

Lopuksi, arvostettu puhemies, kannustan hallitusta tunnustamaan tosiasiat. Työllisyysaste ei hallituksen toimin nouse riittävästi. Tämäkin lisäbudjetti todistaa: on suunnanmuutoksen aika. (Olavi Ala-Nissilä: Mikä olikaan se Harakan vaihtoehto?)

19.38 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriö joutui toukokuun alussa keskeyttämään taimikon varhaishoidon ja nuoren metsän hoidon rahoitustuen hakumenettelyn. Ennen keskeytyspäätöstä Kemera-rahoitushakemuksia ehti tulla viireille jo yli 22 miljoonan euron edestä.

Valtiovarainvaliokunta lisäsi nyt Kemera-tuen myöntämisvaltuutta kuluvalle vuodelle 30 miljoonaa euroa. Tämä mahdollistaa päätöksenteon jatkumisen ja myös hakukiellon purkamisen. Ratkaisu on tärkeä metsureille, metsänomistajille ja metsänhoitoyhdistyksille. Lisäbudjetin rahoitus turvaa töiden jatkumisen metsissä.

Ongelma ei varsinaisesti ole rahojen riittävyys. Tukihaku jouduttiin keskeyttämään, koska varoja on sitoutunut hyväksytyjen hakemusten perusteella hoitotöihin, joita nyt ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

edes aiota toteuttaa, vaan ehkä vasta vuoden tai parin päästä. Erityisesti suuret metsäteollisuusyritykset ovat olleet tällaisella asialla. Säännöksiä tulisikin muuttaa niin, ettei varoja voisi ikään kuin varata vuosia etukäteen, vaan vasta silloin, kun hankkeen toteuttaminen on käsillä.

Toivottavasti maa- ja metsätalousministeriön työryhmä löytää asiaan toimivan, yhteistä hyvää palvelevan ratkaisun. Järjestelmän byrokratiaa on myös kevennettävä.

19.40 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ei ole varaa poliittiseen nokitteluun, sanoi edustaja Harakka ja syyllistyi siihen itse omassa puheenvuorossaan puhuessaan vihreiden ja vasemmistoliiton kannasta suhteessa Terrafameen ja Talvivaaraan. On selvää, että Terrafamen ja Talvivaaran tilanne on vaikea ja että tilanne pysyy epävarmana myös tulevaisuudessa. Se, mitä vasemmistoliitto on linjannut tähän liittyen, on se, että pidämme hallituksen linjausta alasajoon varautumisesta valitettavana mutta oikean suuntaisena.

Mitä tulee tähän lisätalousarvioon muuten, niin suurin ongelma on se, mikä tästä edelleen puuttuu, eli hallitus ei edelleenkään tässä lisätalousarviossa reagoi tarpeeksi tähän vaikeaan työllisyys- ja taloustilanteeseen. Pitkäaikaistyöttömyys, kuten tiedetään, on Suomessa ollut kasvussa, ja työllisyysmäärärahat ovat olleet riittämättömällä tasolla koko tämän hallituskauden ajan, ovat sitä myöskin tämän vuoden aikana, eikä tätä tilannetta edelleenkään korjata tässä lisätalousarviossa. Tästä syystä vasemmistoliitto esittää 30 miljoonaa lisää palkkatukeen ja myöskin starttirahaan.

Sen lisäksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kanta on ollut, että tässä lisätalousarviossa olisi pitänyt varautua myöskin maatalouden ahdinkoon myöntämällä tätä maa- ja metsätalousministeriön esittämää kriisipakettia maatalouden ahdingon lieventämiseksi.

19.41 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): No, tähän ei tietenkään ole nyt tässä itse kysymyksessä pääasia, mutta itsekin totesin, että kyseessä voi olla oma rajoittuneisuuteni ymmärryksessä, ja sen myönnän yhä. Ihmettelin vain, että 16. toukokuuta Kainuun vasemmisto vastusti alasajoa. Sitten puheenjohtaja Arhinmäen lausunto oli otsikoitu 25.5. "Talvivaaran sulkeminen aivan oikea ratkaisu", ja nyt sitten ette noussut protestiksi vastustamaan puheenjohtaja Juhantalon kuvausta siitä, kuinka yhdessä jaosto ja valiokunta lievensivät näitä sulkemisen ehtoja. Että tästä tämä minun ymmärrykseni rajoittuneisuus tuli, ja siinä kaikki.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

19.42 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen maatalous on ennennäkemättömässä kriisissä. Maatalouden tilaa käsittelevässä välikysymyskeskustelussa koko eduskunta oli asiasta harvinaisen yksimielinen. Siksi onkin pettymys, että hallitus ei osoita tässä vuoden toisessa lisätalousarviossa maa- ja metsätalousministeri Tiilikaisen valmistelmaa 48 miljoonan euron kriisipakettia kriisin pahimmasta vaiheesta yli pääsemiseen. Toivon todella, että hallitus pitää sanansa ja tuo jonkinlaisen maatalouden tukipaketin heti syyskuun alussa.

Rahasta on pulaa, kun puhutaan maatalouden ahdingosta. Rahasta ei ole pulaa, kun puhutaan Talvivaaran kaivoksen tukemisesta. Talvivaaran kaivos on maksanut veronmaksajille jo ennen ensimmäisen ja toisen lisätalousarvion lisämäärärahoja yli 640 miljoonaa euroa. Vieläkään ei ole selvää, miten kaivos kykenee huolehtimaan ympäristövastuunsa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

mistä yksityistä rahaa olisi saatavissa. Ei myöskään tiedetä, miten kaivoksen prosessit varmuudella toimivat ja miten kaivoksen toiminnan juridinen perusta saadaan vakaaksi, kun nikkelin maailmanmarkkinahinta vielä on ja pysyy niin alhaisena, että kaivoksen päätuotetta ei kannata myydä. Ihmettelen hieman muun muassa hallituksen kommentteja siitä, että kaikki menee Talvivaaran suhteen jatkossa kuin Strömsössä.

Nuasjärven purkuputken vuoksi muun muassa Nuasjärven selänteen syvänteisiin on kertynyt happikatoa aiheuttavia ja järven veden normaalia kiertoa estäviä sulfaattisidementtejä. Liian monta kertaa olen jo kuullut sanottavan, että eihän näin pitänyt käydä, myös sen jälkeen, kun Terrafame otti kaivoksen ohjaket käteen. Purkuputken piti alun perin tuoda vettä kaivokselle eikä viedä sulfaattipitoisia vesiä Nuasjärveen. Seuraava ongelma onkin jo nurkan takana, kun Terrafame riitelee oikeudessa, ovatko sen kasat, sivukivet ja jätealtaat ongelmajätettä vai ei. Talvivaaran kaivoksen omien aikaisempien arvioiden mukaan näin on, mutta Terrafame on nyt eri mieltä. Jos kaivosta pyritään vielä ajamaan ylös, harva on puhunut varoallaskapasiteetin lisäämisestä, vastuurahaston perustamisesta ja kaatopaikalla vaadittavien allasmattojen käytöstä. Historia toistaa itseään, jos sen annetaan toistaa itseään.

Arvoisa rouva puhemies! Otan vastuulleni sen teknisen kömmähdyksen, jonka vuoksi te ette pääse huomenna äänestämään vihreiden valiokunnassa tekemän lausumaehdotuksen puolesta. Ehdotus ei ehtinyt keskustuskansliaan ajoissa. Sorit siitä. Vihreät vaativat tuossa valiokunnassa esitetyssä lausumassa, että myönnettävät 144 miljoonaa euroa käytetään vesitaseen hallintaan ja vesien puhdistamiseen tarvittaviin investointeihin ja kaivoksen alasajoon.

Kaikissa tapauksissa on pidettävä huolta Kainuun luonnosta, Kainuun työllisyys- ja elinkeinotoiminnasta ja alueen ihmisistä. Sen vuoksi alueen äkillisen rakennemuutoksen tuen piirissä olevat toimet tulee aloittaa jo siirtymäkauden aikana.

Arvoisa rouva puhemies! Vuosi sitten todistimme ikävää tilannetta, kun palkkatuki- ja starttirahat loppuivat jo alkusyksystä. Kysynkin, miten hallitus varmistaa sen, että vastaavaa ei tapahdu tänä vuonna. Vaikka hallitus tavoittelee työttömyyden nujertamista rakennuudistuksen ja kilpailukykysovimuksen kautta, muistutan, että myös riittävien työllisyysmäärärahojen tulee olla merkittävä osa hallituksen toimia. On aina parempi maksaa siitä, että ihmiset saavat tehdä töitä, kuin siitä, että ihmiset pysyvät työttöminä. Odotankin, ja vaadin, että hallitus tuo merkittävän työllisyyspaketin heti syyskauden aluksi.

19.46 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarviossa esitetään muutamia hyvin tärkeitä ja hyviä määrärahalisäyksiä. Valiokunta lisäsi metsätalouden hoitoon, metsien hoitoon, kestävän metsätalouden hoitoon, runsaat 30 miljoonaa euroa. Se on erittäin tärkeä asia, että näin tapahtui. Sillä panostetaan metsätalouteen niin, että metsurit eivät jää työttömiksi, taimikot hoidetaan, metsän kasvunopeutta kiihdytetään ja teollisuus saa jatkossakin riittävästi laadukasta puuta. Tämä on oikea toimenpide tässä tilanteessa, kun määrärahat olivat riittämättömät.

Arvoisa puhemies! Toinen miellyttävä ja tärkeä asia lisätalousarviossa on omais- ja perhehoitoon osoitettava lisämääräraha, vajaat 50 miljoonaa euroa. Se kohdistuu toimintaan, joka on äärimmäisen arvokasta ja tärkeää. Siitä on täällä käyty viime viikolla pitkät keskustelut. Hyvä näin.

Lisätalousarviossa on suurimpana kysymyksenä Terrafame Group Oy:n pääomittamiseen esitetty 144 miljoonan euron siirto. Kuulimme täällä jo jaoston puheenjohtajan erin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

omaisen selvityksen asiasta ja tilanteesta, joka tuolla Kainuussa tältä osin on. Olen myös, ja edustamani ryhmä, hyvin tyytyväinen siihen, että tämä linjaus sai todella laajan tuen valio-kunnassa, ja nyt kun taisi käydä niin, että edustaja Aalto ei sitä esitystä pääse tekemään, niin pöytäkirjoihin tulee yksimielisesti tämä kanta. Mutta tiedämme toki vihreiden kannan.

Sinänsä tämä kysymys on hyvin vaikea, ja siihen täytyy suhtautua erittäin vakavasti. Suuret rahat, mutta myös työllisyyden näkökulmasta, Kainuun näkökulmasta, koko suomalaisen yhteiskunnan kannalta, veronmaksajien kannalta, asia on äärettömän vakava ja tärkeä. Minä kyllä tällä hetkellä luotan siihen, että valtiovarainvaliokunta ja sen elinkeino-jaosto on asiaan erittäin hyvin paneutunut ja yhtynyt tähän linjaukseen, ja näin ollen turvallisin mielin katsomme, mitä tässä on tapahtumassa, ja toivomme, että tuotanto voisi siellä edetä. Oma käsitykseni on se, että se menetelmä, joka siellä on käytössä, on käyttökustannuksiltaan hyvin edullinen, kun se saadaan pelaamaan, ja tällä hetkellä näyttää siltä, että se on toimiva järjestelmä. Mutta muut ongelmat ovat vielä isoja, ja toivottavasti rahoittajakin löytyy.

Arvoisa puhemies! Suuri kysymys tässä lisäbudjetissa on myös maahanmuuttoon liittyvät kustannukset. Tiedämme, että varsinaiseen talousarvioon jo varattiin lähes 0,5 miljardia euroa määrärahaa, ja nyt tähän esitetään 230:tä miljoonaa, ja nämä tulevat sen päälle, mikä on niin sanotusti normaalivuoden määräraha maahanmuuttoon. Näillä laskelmilla voidaan päästä lukuun, että maahanmuutto tänä vuonna maksaa suomalaisille veronmaksajille noin miljardin. Se on valtava summa, kun ajatellaan, että viime syksynä tuli 32 000 maahanmuuttajaa ja tänä vuonna hallituksen arvion mukaan tulee 15 000, ja silloin yhtä tulijaa kohden kustannukset ovat kyllä äärettömän korkeat, ja on syytä ihan avoimesti ja rehellisesti pohtia ilman mitään ylimääräisiä painolasteja sitä, onko tämän miljardin käyttö tällä tavalla perusteltua, järkevää ja onko koko järjestelmä syytä ottaa tarkasteltavaksi. Sil- lä rahalla, miljardilla, autettaisiin valtavan suuri joukko ihmisiä inhimilliseen elämään jos- sakin muualla. Mutta Suomessa kustannustaso on näin valtava ja byrokratia pyörii ja sum- mat ovat tällaisia.

Arvoisa puhemies! Täällä ovat sosialidemokraatit nostaneet esille työllisyysmäärära- hat, jotka puuttuvat tästä budjetista, ja totean, että niin kävi vuosi sitten myös, että oli edus- taja Rinteen luoma budjetti ja sen määrärahat loppuivat toukokuussa. Ja nyt on tietysti niin, että näin on budjetoitu tänä vuonna, että rahat eivät riitä siihen mittaun, mitä sosialidemo- kraatit vaativat, ja sitten toisaalta teidän hallituskauteenanne viime vaalikaudella tuli 100 000 uutta työtöntä, jotka nyt ovat siirtymässä pitkäaikaistyöttömiksi. Olisi viime kau- della pitänyt tehokkaammin hoitaa, niin tämä tilanne ei olisi näin paha kuin se tällä hetkel- lä on.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan yksi vastauspuheenvuoro.

19.52 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä perussuomalais- tenkin täytyy se myöntää, että se on tämä hallitus, joka on tälle vuodelle leikkaamassa työl- lisyysmäärärahoja tässä tilanteessa 158 miljoonalla eurolla. Se on vähän erityyppinen pe- russuomalaisen näkemys, nimittäin oppositiossa ollessaan heidän vaihtoehtobudjettiinsa vaadittiin plus-merkillä kutakuinkin samankokoisia summia, eli tässä on nyt menty todella iso täyskäännös ympäri myös tässä asiassa sanojen ja tekojen suhteen. Työttömyys on va- kava asia, ja toteaisin tässä edelliselle puhujalle, että, arvoisa edustaja Kankaanniemi, tällä hetkellä ihmisiä ei ole töissä enemmän kuin viime vuonna vaan ihmisiä on töissä vähem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

män kuin viime vuonna. Kyllä luulisi, että tässä tilanteessa ei olisi mahdollista aliarvioida kaiken kaikkiaan tätä tilannetta.

Kuten todettu moneen kertaan, toisin kuin tässä hallituksessa edellisessä hallituksessa nimenomaisesti toimittiin juuri niin, että kesken vuotta oli mahdollista puuttua työllisyysmäärärahoihin aina sen tilanteen mukaan, ja lisätalousarviossa usein näin tehtiin. Siksi minä nyt vetoan hallituspuolueisiin, että tässä tapauksessa voitaisiin tilanne korjata.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Siellä oli edustaja Kankaanniemi ja edustaja Ihalainen, molemmille vastauspuheenvuoro.

19.54 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella otettiin velkaa hultvottomasti valtiolle ja siirrettiin myös kunnille velkataakkaa mittavasti. Siitä huolimatta työttömyys paheni 100 000:lla, ja todellakaan teidän toimenpiteenne eivät olleet tehokkaita tässä mielessä. Nyt tuoreet työttömyystilastot osoittavat, että työttömyyden kasvu on pysähtynyt. On ongelma, että meillä on sellainen perintö kuin on eli valtava työttömyys, mutta nyt hallitus on saanut sen kasvun pysähtymään, mitä edellinen hallitus ei onnistunut aikaansaamaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Ihalainen. Sen jälkeen puhujalistalle.

19.55 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tänään julkistettiin uudet työttömyysluvut: 332 000 työtöntä eli 2 500 enempi kuin vuosi sitten. Mutta kaikista ongelmallisinta on se, että meillä on nyt 125 000 pitkäaikaistyötöntä, yli vuoden työttöminä olleita, ja noin 19 500 enempi kuin vuosi sitten. Kuulitte oikein. Vaikka työttömyys yleisesti ottaen on vähän ruvennut taantumaa, niin se työttömyys jatkuvasti pitkittyy, sieltä ei päästä pois. Tämän vuoksi, jos halutaan tämä hallituksen työllisyystavoite tulevaisuudessa saavuttaa, 72 prosenttia tai 110 000 uutta työpaikkaa, se edellyttää, että tähän pitkittyvään työttömyyteen tartutaan. Se edellyttäisi sitä, että sinne budjetitiriiheen valmistellaan pitkäaikaistyöttömyyden taittamisen ohjelma, ja me olemme ryhmänä tehneet tähän liittyviä esityksiä ja mielellämme niitä myöskin hallituspuolueille haluamme esitellä.

Kaikista vakavin ongelma on tämä pitkittyvän työttömyyden aiheuttama syrjäytyminen tässä yhteiskunnassa, ja tähän meidän pitää tarttua paljon vakavammin kuin me nyt teemme.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mennään tässä taas joksikin aikaa puhujalistalle, ja samalla kun pyydän edustaja Korhosta tulemaan tänne, niin haluan toivottaa teille oikein hyvää jatkoa. Tämä olisi minun viimeinen vuoroni tässä tehtävässä. Kiitos teistä jokaisesta, te olette loistavia! (Eduskunnasta: Kiitoksia!)

19.56 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Olin jo kiittämässä puhemiestä kaikkien salissa olevien edustajien puolesta, mutta minusta kuulosti siltä, että jokainen kiitti erikseen, yhteen ääneen.

Puhemies! Tästä lisätalousarviosta ihan kahdesta kolmesta asiasta lyhyet huomiot:

Ensinnäkin täällä edustaja Aalto otti maatalouden esille, ja monella tavalla niihin ajatuksiin voi vain yhtyä. Eli kyllä maatalouden osalta on löydettävä totta kai ratkaisut, ensinnä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

kin tähän akuuttiin kassakriisiin, siihen hallitus on hakemassa nyt selkeitä ratkaisuja, mutta tietysti oleellista on sitten myös se, että löydetään ratkaisut maatalouden kannattavuuteen pitkällä tähtäimellä, ja niitä ratkaisuja myös sitten haetaan.

No, sitten tähän valtiovarainvaliokunnan esitykseen Kemera-valtuuden lisäämisestä 30 miljoonalla eurolla. Esitys on äärettömän tärkeä monellakin tavalla. Kuten täällä on todettu, tämä on tärkeä päätös suomalaisen metsätalouden kannalta, eli tällä nyt sitten turvataan taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoidon jatkumista ja terveyslannoituksen jatkumista. Ja totta kai, ei voi vähätellä sitä, että arvion mukaan noin 700 metsuria voi jatkaa tämän pohjalta sitten työtään yhä edelleen suomalaisissa metsissä. Tämä Kemera-päätös on omalta osaltaan niitä päätöksiä, joilla kaiken kaikkiaan rakennetaan sitä suomalaisen metsäbiotalouden pohjaa, ja tämä on myös niitä päätöksiä, joilla sitä työllisyysastetta saadaan Suomessa ylöspäin. Valiokunta kiinnittää aivan oikein huomiota myös siihen, että nämä valtuudet pitää nyt saada nopeasti käyttöön, ja on syytä myös yhtyä niihin näkemyksiin, mitä täällä on esitetty, että tätä Kemera-tukijärjestelmää kaiken kaikkiaan on nyt syytä myös arvioida, miten se saataisiin selkeämmäksi.

No, sitten tämä Terrafame Group Oy:n pääomittaminen 144 miljoonalla eurolla — äärettömän tärkeä päätös. Oli hyvä kuulla työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtajan, edustaja Juhantalon puheenvuoro tässä yhteydessä aiemmin. On hyvä, että nämä jaoston näkemykset ovat nyt sitten myös koko tämän valiokunnan mietinnössä. Itse näen, että tämä 144 miljoonaa on mitä suurimmassa määrin rahoitusta sille, että tätä kaivoksen ylösajoa jatketaan. Minun maailmankuvassani tämä ei ole rahoitusta alasajamiselle vaan tämä on rahoitusta tämän kaivoksen ylösajamiselle. Hallitus on omissa päätöksissään todennut, että Terrafame tarvitsee tämän vuoden aikana yksityistä rahoitusta. Tämän vuoksi on äärettömän tärkeää, että tämä kaivosprosessi kaiken kaikkiaan saadaan toimimaan. Kaivoksen loistava henkilökunta on pystynyt osoittamaan nyt sen, että tämä prosessi menee koko ajan hyvään suuntaan. On ollut hienoa kuulla asiantuntija-arvioita siitä, että Talvivaaran kaivos käytännössä ei ole toiminut tämän prosessin osalta koskaan niin hyvin kuin se tällä hetkellä toimii. Ja jotta tähän saadaan yksityistä rahoitusta, niin on totta kai välttämätöntä, että tämä kaivosprosessi saadaan toimimaan, vesiongelmat saadaan kuntoon, ja on aivan selvää, että ympäristöturvallisuutta riskeeraten tätä toimintaa ei voida jatkaa.

Minä haluan myös kiittää monista näkemyksistä — näkemyksistä, jotka näyttävät menevän yli puoluerajojen — siitä, että täällä eduskunnassa ollaan huolestuneita Kainuun tilanteesta, jos Terrafamen osalta, Talvivaaran osalta, tapahtuu se kaikkein huonoin vaihtoehto. Terrafame työllistää Kainuussa sen noin tuhat ihmistä suoraan, välilliset vaikutukset toinen mokoma Suomessa. Jos nämä työllisyysvaikutukset suhteutetaan pääkaupunkiseudulle, niin tämä Terrafame-Talvivaara vastaa tällä alueella useitten kymmenientuhansien henkilöitten työpaikkaa, ja se omalta osaltaan kuvaa sitä, että tämän korvaaminen on äärettömän vaikeaa. Mutta olen kiitollinen siitä, että myös hallitus on omalta osaltaan todennut, että Kainuun tarpeisiin vastataan, ja toisaalta me sitten Kainuussa teemme koko ajan, myös tällä hetkellä, kasvusuunnitelmaa. Jos tässä kielteinen ratkaisu jostakin syystä tulee, niin totta kai pyrimme kaikin tavoin löytämään ratkaisuja muun muassa työllisyyden näkökulmasta.

20.02 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Korhonen omassa puheenvuorossaan sanoi ääneen sen, mitä moni on osannut odottaa ja rivien välistä lukea. Eli edustaja Korhosen sanoin hänen ajatusmaailmansa tästä 144 miljoonasta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

on se, että se käytetään kaivoksen ylösajamiseen, ei alasajamiseen. Ehkä juuri tämän takia en saanut sille valtiovarainvaliokunnassa tehdylle lausumaehdotukselle kenenkään muun kuin RKP:n tukea. Siinä vaadittiin, että nämä rahat myönnetään nimenomaan vesitaseen hallintaan ja vesien puhdistamiseen tarvittaviin investointeihin ja kaivoksen alasajoon. Kenties edustaja Juhantalo tai edustaja Korhonen pystyy vastaamaan näihin kysymyksiin, mitkä aikaisemmin omassa puheenvuorossani toin esille kaivoksen ongelmista — ja sanon vain sen, että Terrafame Group Oy on omassakin lausunnossaan sanonut näistä prosesseista, että on lupaavia tuloksia, mutta mitään vakuuksia ei voida antaa siitä, miten tämä prosessi tulee toimimaan jatkossa, puhumattakaan siitä, kun kaivos toimii täydellä teholla.

20.03 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta hallituksen linjaus on täysin selvä. Samalla kun Terrafamea pääomitetaan lisää, hallitus on todennut, että toiminnan ylösajaminen voi jatkua, jos Terrafamelle, Talvivaaralle löydetään tämän vuoden aikana uutta yksityistä rahoitusta. Tässä tilanteessa yksityisen rahoituksen saaminen on aika vaikeaa, jollei kaivos pysty osoittamaan, että nämä kaivosprosessit toimivat. Ja tällä hetkellä näyttää hyvältä, ne prosessit menevät eteenpäin, mutta suuri ongelma on tämä vesitase, joka taas on sidoksissa muutamiin ympäristölupapäätöksiin.

20.04 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä nimenomaan juuri sen takia, että vesitase ei ole hallinnassa, ei ole tietoa, miten vesien puhdistus saadaan kunnolla hoidettua, ja prosesseista ei ole mitään muuta kuin lupaavia tuloksia, juridista varmuutta ei ole, tai juridinen pohja horjuu kuin suomalainen mies juhannusyössä tällä hetkellä. Juuri kaikki nämä faktat, mitkä ovat nähtävissä täällä näin, osoittavat sen, että yksityistä rahaa ei ole tulossa. Sen takia puheet siitä, että 144 miljoonaa euroa käytetään nimenomaan tähän ylösajamiseen ja uusien louhosten avaamiseen, ja sitä perustellaan vesitaseella — kun eivät nämä aikaisemmatkaan päätökset uusien louhosten avaamisesta ole auttaneet vesitasetta aikaisemmin, niin miten ne auttavat sitä nyt?

20.05 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vakavaa asiaa ehkä voi sillä tavalla hiukan keventää, että edustaja Aalto uskoo, että Terrafame ei saa yksityistä rahoitusta tämän vuoden aikana. Minä taas, arvoisa puhemies, uskon, että Terrafame tulee saamaan tämän vuoden puolella yksityistä rahoitusta sitä myötä, kun nämä kaivosprosessit saadaan toimimaan.

Puhemies Maria Lohela: Nyt mennään puhujalistaa eteenpäin.

20.05 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tätä toista lisätalousarviota tehtäessä olemme törmänneet siihen, että budjettikehykset tulevat vastaan. Meille jää nyt kolmatta lisätalousarviota varten jakovaraa 90 miljoonaa. (Timo Kalli: 94!) — 94 miljoonaa, ollakseni tarkka niin kuin edustaja Kalli. — Edustaja Kallin johtama valtiovarainvaliokunta on tehnyt hyvää työtä tämän lisätalousarvion käsittelyssä, edustaja Juhantalo käytti jo hyvin punnitun puheenvuoron koskien Terrafamea, ja sillä tavalla mietinnössä on tehty aivan oikeat linjaukset. Samaten maatalousjaostossa on kestävän metsänhoidon Kemera-rahaan löydetty nyt 30 miljoonan euron jousto, ja se on hyvin tärkeätä.

Todellakin maatalouden kriisin eteen on tehty toimia, muun muassa lainojen maksuajkojen ja takausten suhteen, julkisten hankintojen suhteen ja niin edelleen. Nyt huippuko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

kouksessa pääministeri suuren valiokunnan evästämänä yrittää saada huippukokouksen päätelmiin byrokratian purkamista koskevan lauseen ja myöskin maatalouden tilanteen. Minusta tämä kriisiraha tässäkin budjettikehyksessä kolmannen lisätalousarvion tullessa pitää hoitaa viipymättä ja viimeistään, kun nähdään tämä EU:n tilanne.

Sinällään se, että on tullut uusia menoja budjettiin — muun muassa turvapaikanhakijoiden tilanne — ja on pystytty toimimaan näissä kehyksissä, on luonut kuitenkin uskottavuutta Suomen talouteen ja julkisen talouden tasapainottamiseen, mikä on tärkeä asia.

20.07 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus jatkaa edelleen puutteellista työllisyysmäärärahapolitiikkaansa. Kuten aiempien lisätalousarvioiden kohdalla, taas — jälleen kerran — peräänkuulutamme työllisyysmäärärahoja. Ei-kohdennettuja työllisyysmäärärahoja ei siis ole taaskaan myönnetty lisätalousarvion yhteydessä. Niitä oltaisiin kaivattu. Työllisyyden parantamiseksi hallitukselta tarvitaan toimia, monenlaisia toimia. Muun muassa starttirahojen ja palkkatuetun työn tukeminen olisi tukenut työllisyyttä. Hallitus on valinnut valitettavasti toisin.

Toinen tärkeä asia, joka on nostettava esille, on toki Terrafamen tilanne, joka on puhuttanut myös täällä aiemmin tänään. Terrafame Group Oy:hyn annettu raha pitäisi suunnata alasajoon. Alasajo on aloitettava suuntaamalla lisätalousarviossa myönnetty 144 miljoonaa ympäristön tilaa parantaviin investointeihin, esimerkiksi vesitaseongelmien poistamisen mahdollistamiseen. On selvää, että Terrafame työllistää alueellisesti huomattavan määrän työntekijöitä ja kaivoksen tulevaisuudella on vaikutusta suuren ihmismäärän elämään. Siksi on erittäin tärkeää lieventää alasajon aiheuttamaa työttömyyttä. On tärkeää pitää huolta alueen ihmisistä erilaisin työllistämistoimin todella nopealla aikataululla.

Lisäksi on hyvä, että lisätalousarviossa turvapaikkatilanteeseen osoitetaan määrärahoja. On yleisesti erittäin tärkeää käsitellä turvapaikanhakijoiden hakemukset nopeasti, ja on myös erittäin tärkeää tukea heidän pääsyään koulutukseen ja työhön. Me olemme kaikki samaa mieltä siitä, että on erittäin tärkeää, että kotoutuminen onnistuu hyvin. Jotta siihen pystyttäisiin panostamaan kunnolla, turvapaikkamenojen saaminen kehysten ulkopuolelle olisi todella tarpeen.

20.10 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Kun voimassa olevan kehystason jakamaton varaus on vain se 94 miljoonaa ja kun tarpeita on valtavasti, niin silloin tietenkin joudutaan miettimään, pitääkö joitakin valtionyhtiöiden omistajarajoja voida muuttaa niin, että saadaan pelivaraa jonkun uuden aikaansaamiseksi, joka lisää ja mahdollistaa uutta työtä ja työllisyyttä. Huomenna, kun täällä käsitellään julkisen talouden suunnitelmaa, periaatteessa kaikkiin näihin kysymyksiin valiokunnalta löytyy vastaus. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyden osalta edellytetään, että hallituksen pitää löytää rakenteellisten toimien lisäksi selkeitä keinoja, joilla tähän edustaja Ihalaisen esittämään kysymykseen löytyy vastauksia. Tällä lisätalousarviolla puututaan kuitenkin vain muutamiin ongelmiin, ja kun tämä jakovara on tämänkaltaisen, niin pakko on löytää jostain pelivaraa, ja pelivaraa löytyy ainoastaan rakenteellisilla uudistuksilla ja siitä, että näitä omistusrajoja voidaan purkaa niin, että sieltä löytyy pääomaa.

20.11 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä sitä pelivaraa löytyy myös siitä talouspolitiikan kokonaisuudesta, millaisia talouspoliittisia valintoja tehdään. Ja jos tehdään sen kaltaisia valintoja, että leikataan avainalueilta, ihmisten ostovoimasta, koulutuksesta,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

niin on omiaan syntymään kehä, joka on negatiivinen ja käpertää taloutta: talous ei kasva, työpaikkoja ei synny, verotuloja ei kerry, ja otamme lisää velkaa. Toisin kuin täällä yritettiin kertoa, että velkaantuminen pienenisi, ei se pienene. Tänä vuonna otetaan velkaa 5,6 miljardia, valtiovarainvaliokunnan arvion mukaan ensi vuonna 5,8 miljardia. Velkaa otetaan koko ajan enemmän, koska tämä kierre on päällä, ja se kierre tulee siitä, että tässä ei vuoteen olla satsattu riittäviin työllisyystoimiin. Haluan julkituoda tämän saman huolen kuin edustaja Ihalainen aiemmin. Samaan aikaan, kun meillä tehdään ikään kuin työllisyysmäärärahoihin mielestäni rajuja leikkauksia, elämme tilanteessa, jossa pitkäaikaistyöttömiä on 19 500 enemmän kuin vuosi takaperin, ja siksi se pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaohjelma on täysin välttämätöntä tehdä hetikohta, välittömästi.

20.13 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä joissakin puheenvuoroissa on todettu, että on myös positiivisia pieniä merkkejä. Ne merkit nimenomaan ovat mahdollisia sen tähden, että kotitaloudet kuitenkin ovat luottaneet, ostaneet ja sitä kautta on syntynyt lisää verotuloja, ja toisena kokonaisuutena on ollut rakentaminen. Pakko tietenkin myöntää, että niiden ihmisten, jotka ovat sosiaaliturvan varassa, ostovoima ei ole kehittynyt, ja sen tähden juuri näihin ihmisiin ja pitkään työttömänä oleviin pitää löytyä joitakin keinoja, jotka sitten ovat ratkaistavissa tuossa julkisen talouden suunnitelmassa, eivät tällä lisäbudjetilla valitettavasti.

20.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan siihen, mitä sainoin äskeisessä puheenvuorossani, että talouspoliittiset valinnathan nimenomaan luovat sitä pelivaraa. Ja jos se talouspoliittinen valinta on se, minkä edustaja Kallikin myöntää, että pienituloisilla ei ole kylliksi ostovoimaa, niin hallituksen ratkaisu ei ole se, että oikei, annetaan pienituloisille vähän huojennusta esimerkiksi verotaakkaan, vaan päinvastoin hallituksen ratkaisu on, että leikataan entisestään näiden pienempituloisten, köyhimpien ihmisten ostovoimaa, ja se on todella tuhoisa tie. Se on paitsi inhimillisesti väärin, se on myös talouspoliittisesti erittäin epäviisasta. Keskituloisia perheitä, joilla usein on talous tiukalla, rokotetaan korottuvilla päivähoitomaksuilla. Toivottavasti nyt hallitus kuitenkin tämän peruuttamispäätöksensä pitäisi voimassa eikä peruuttaisi nyt sitäkin, kuten tämä tällä hetkellä siltä näyttää. Eläkkeensaajien verotus eriarvoistettiin palkansaajiin nähden.

Me sosialidemokraatit omassa vaihtoehdossamme olemme tarjonneet ratkaisuja, joilla nimenomaan pieni- ja keskituloisten taakkaa helpotettaisiin ja ostovoimaa lisättäisiin ja tätä kautta (Puhemies koputtaa) laitettaisiin talouden rattaita pyörimään.

20.15 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ihan totta se, että pitkäaikaistyöttömyys ja työttömyys ylipäättensä on vakava ongelma. Edustaja Kalli peräänkuulutti sitä, että täytyy tehdä rakenteellisia muutoksia, jotta voidaan vähentää työttömyyttä, erityisesti pitkäaikaistyöttömyyttä.

Tässä kohtaa täytyy ihmetellä sitä, että kun hallituksen ohjelman ainoita valonpilkahduksia on perustulokokeilu, niin nyt ollaan saatu kuulla, että hallitus on rahanpuutteen takia rajaamassa perustulokokeilun ainoastaan 10 000 pitkäaikaistyöttömään ja torjumassa Kelan avuntarjouksen. Kela on tarjonnut hallitukselle apua, että voitaisiin viisinkertaistaa niiden ihmisten määrä, jotka osallistuisivat perustulokokeiluun, ja sillä tavalla saataisiin perustulokokeiluun mukaan kaikenlaisissa työmarkkina-asemissa olevia ihmisiä, ei ainoastaan pitkäaikaistyöttömiä, joiden työllistäminen tässä työllisyystilanteessa perustulon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

avulla on hyvin rajallista. Ihmettelen, että kun hallituksen suunnasta voivotellaan sitä, että rahaa ei ole, niin sitten ei oteta Kelan suunnasta (Puhemies koputtaa) vastaan sellaista rahaa, jolla voitaisiin toteuttaa kunnollinen perustulokokeilu.

20.16 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kalin suuntaan: Arvostettu edustaja Kalli valtionvarainvaliokunnan puheenjohtajana on varmaan myös havainnut, mitä Suomen Pankki on sanonut Suomen talouden kehityksestä ja myös mihin valiokunnan mietintö tähtää sanoen, että kasvu pysyy vaimeana ja pääosin se pienen kasvun moottori on kotimarkkinat. Jos kotimarkkinakysyntää lähdetään ylisuurilla leikkauksilla supistamaan, siinä häviää myös veropohjaa ja ihmisten ostovoima ei riitä pieniin ja paikallisiin yrityksiin. Siinä kärsivät myös yritykset ja syntyy nimenomaan tämä negatiivinen kierre, jonka kautta kotimarkkinakysyntä laskee ja työttömyys kasvaa, ja siinä on se valinnan paikka. Edustaja Viitanen, vihreät ja vasemmistoliitto, koko oppositio, on tästä asiasta pitkään yrittänyt muistuttaa, mutta valitettavasti hallitus on valinnut tämän negatiivisen kierteen kehän.

20.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kuitenkin tuossa keskustelussa tuli semmoinen tunne erityisesti meidän työministeri Lindströmin puolesta, että ihan kuin hän ei välittäisi ollenkaan työttömistä ja pitkäaikaistyöttömistä vielä vähemmän ja meillä olisi todella paljon rahaa, me teemme vain ikäviä arvovalintoja. Näin ei kuitenkaan ainoastaan ole. Mielestäni hallitus on pyrkinyt tuomaan aktivoivia toimenpiteitä. Ministeri Lindström on tuonut niitä paljon, on kertonut, että hän kuuntelee oppositiota. Meillä on kuitenkin aika vakava taloudellinen tilanne, emmekä me suinkaan vain voivottele rahapulaa, vaan meillä on taloudellisesti erittäin tiukkaa. Meillä on kuitenkin vuosien saatossa tullut paljon velkaa ja työttömiä. Jokainen ymmärtää, että tämänkoinen laiva ei hetkessä käänny. Nyt saatiin kiky-sopimus, verohelpotuksia sen kautta. Toivotaan vielä, että tulee lisää liittoja mukaan. Toivoisin, että käytetään sellaista retoriikkaa kuin se oikeasti on. Onko oikeasti pääministerin tai esimerkiksi meidän työministerin puheista jotenkin välittynyt semmoinen kuva, että ei välitetä eikä yritetä?

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan tällä puhujalistalla taas eteenpäin.

20.18 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa puhemies! Saamamme selvityksen mukaisesti 70 prosenttia maailman kaivostoiminnasta on tällä hetkellä negatiivista tulokseltaan. Minedraalien hintojen nousut ja laskut ovat melko loivaliikkeisiä mutta jyrkkiä. Kun Talvivaara aloitettiin, nikkeli oli 50 000 euroa per tonni, tällä hetkellä noin 8 500, jossa se on madellut useamman vuoden. Nikkelin ohella kaivos tuottaa sivutuotteenaan muun muassa sinkkiä kaksinkertaisen määrän siitä, mitä nikkeliä. Sinkin hinta maailmanlaajuisesti on halpa, noin runsaan 1 000 euron tonniluokkaa, mutta se on ripeämmin lähtenyt nousuun. Se tukee osaltaan jo pelkästään nikkelin halpaa maailmanmarkkinahintaa, ja jos maailmanmarkkinahinta nousee vähitellen ennakoitusti 17 000—18 000 euroon per tonni, niin Talvivaaran kaivos on erittäin tuottava.

Muistaakseni Ford meni muutaman kerran konkurssiin ennen kuin autotuotanto alkoi tuottaa. Teollinen toiminta on tällaista, pääomia vaativaa. Meillä on valtiollisesti vähän pääomia, se on ymmärrettävää, ettei aina jakseta loppuun saakka, mutta meillä on ollut epäonnea. Juuri viime hetkellä olemme luopuneet teollisesta toiminnasta tai myyneet sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

ulkomaille ja myöhemmin katuneet. Onko nyt vihreällä liikkeellä miestä ja naista katua sitten, jos peittäisimme tuon kaivoksen ja nikkelin hinta lähtisi ripeään nousuun ja sinne ovat menneet lupaavat eurot?

Puhemies Maria Lohela: Mennään tätä puhujalistaa, sinne mahtuu kyllä lisää puheenvuoropyyntöjä aivan hyvin.

20.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kun jotain oikein kovasti haluaa, niin siihen haluaa uskoa, vaikka viestit todellisuudesta olisivat toisenlaiset. Näin on käynyt Teräsfamen kohdalla. Hallituspuolueilla näyttää edelleen olevan suuri luotto siihen, että kaivokseen löytyy yksityistä rahaa sitä pyörittämään, vaikka todellisuudessa ainoa taho, joka viime aikoina on Talvivaaraan laittanut, on valtio, kuten nytkin. Lisätalousarviossa esitetään 144 miljoonaa euroa sinne laitettavaksi.

On kuitenkin syytä katsoa totuutta silmiin, ja on hyvä muistaa, että kyllä ne nikkelivarat siellä säilyvät, jos joskus tulee tilanne, jolloin niitä on viisasta hyödyntää, ja jos silloin on semmoinen teknologia käytössä, että se voidaan tehdä ympäristöystävällisesti. Nyt olisi tärkeää saada vesitase hallintaan ja käyttää nämä rahat siihen ja vesien puhdistamiseen, ja sitä kautta se edesauttaa myös kaivoksen alasajon valmistelua, koska nämä tulevat olemaan edessä joka tapauksessa.

Toinen asia, minkä haluan tässä nostaa, on työllistämisrahat. On aivan totta, että eivät työllistämisrahat sinänsä ole kestävä vastaus työllisyyden hoitoon, vaan tarvitaan uusia työpaikkoja. Mutta tarvitaan myös työllistämisrahoja, sillä kuten tässä on tullut esille, tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömien määrä on taas kasvanut, ja näille ihmisille nimenomaan työllistämisrahat ja palkkatukirahat ovat se keino, millä he pääsevät työn syrjään kiinni. Me tiedämme, että maassa on esimerkiksi lukuisia järjestöjä, joilla olisi työpaikkoja tarjolla, mutta heillä on suuri huoli siitä, että palkkatukirahat uhkaavat loppua jo tässä vaiheessa vuotta. Sen takia olisi ollut viisautta ottaa tähän lisätalousarvioon myös oma osuutensa työllisyysrahoille.

20.22 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! On totta, että nämä tuoreimmat talouden kuvan ennusteet eivät ole kovin valoisia. Suomen Pankkian tekivät edellisen arvion bkt:n kasvusta ja viennin heikosta vedosta ja sitä kautta sitten sen vaikutuksista meidän talouteen ja työllisyyteen. Kotimaisen kysynnän varassa kovin paljon nyt ollaan, mutta pitkään päällehan me emme sillä pärjää, ellemmme saa uutta vientiä ja viennin pohjaa laajennettua ja sitä kautta kasvua aikaiseksi. Merkittävin talouspoliittinenkin toimi tässä on kuitenkin viime aikoina ollut tämä kiky-sopimuksen aikaansaaminen, joka pidemmällä aikavälillä myöskin vaikuttaa positiivisesti työllisyyskehitykseen ja antaa muutenkin vakautta ja ennustettavuutta, ja on hyvä, että tämä sopimustyöskunta on tällaisen vastuunkannon ottanut ja tehnyt näitä ratkaisuja.

Mutta kun puhuttiin pitkäaikaistyöttömyyden hurjasta kasvusta, niin tähän liittyy siihen, että hallitus on luvannut budjettiriiheen tehdä lisätoimenpiteitä työllisyyden hoitamista varten. Me ajatellaan, että vakavin ongelma on nyt tämä pitkittyvän työttömyyden kasvu, ja sen takia niissä toimenpiteissä täytyy olla joitain keinoja, jotka taittavat tämän pitkittyvän työttömyyden kasvun. Sen takia me olemme laatineet oman ohjelmamme siihen, ja me toivomme myöskin, että hallitus laatii pitkäaikaistyöttömyyden taittamisen oh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

jelman. Muuten tämä hallituksen yleinen tavoite saada 72 prosenttia työllisyysastetta ja 110 000 uutta työpaikkaa ei tule toteutumaan, se on niin vakava asia.

Sitten luin niitä samoja lukuja tänään nuorten osalta, 41 800 nuorta alle 25-vuotiaasta työntöntä, ja osin se johtuu siitä, että nuorisotakuun rahoitus yksinkertaisesti ajettiin alas. Minä olen siitä erittäin surullinen, monestakin syystä johtuen. Sillä olisi tehty paljon nuorten työllistämisen eteen.

Kolmas asia, mihin haluan kiinnittää huomiota, on tässä lisäbudjetissa omistajapolitiittisia linjauksia koskeva kohta. Me kävimme täällä hyvän keskustelun omistajapolitiikasta, ja haluan muistuttaa siitä, että me ajattelempa näin, että valtioenemmistöisiä strategisia yhtiöitä ovat tähän asti olleet Fortum, Neste ja Finnair. Nyt yleisesti tämän strategisen intressin rajaa halutaan tiputtaa 50,1 prosentista 33,4:ään. Se on yleisesti ottaen minusta vähän ongelmallista ja erityisesti se on Nesteen kohdalla. Ei olisi pitänyt tätä rajaa pudottaa alle 50:n Nesteenkään kohdalla, se on meidän käsityksemme. Ja toinen liittyy tietysti Postin tulevaisuuteen, niin että ensin pitäisi ratkaista se, minkälaisen Postin Suomi ja kansalaiset tarvitsevat, ja sitten pohtia, tarvitaanko jotakin pörssilistautumista, jos ylimalkaan tarvitaan, ja mikä on se Postin kehittämisen tulevaisuus. Näinpäin tätäkin asiaa olisi pitänyt ja kannattaisi hoitaa, joten siis halusin vain muistuttaa tästä omistajapolitiikan ja strategisten yhtiöiden tärkeydestä meidän huoltovarmuuden ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Ja sanotaan nyt yleisesti vielä Talvivaaraan liittyen: Tämä on tietysti monella tapaa ongelmallinen asia, mutta jos me joudumme siihen tilanteeseen, että kaivos loppuu, niin tuhat työpaikkaa plus tuhat työpaikkaa välillisesti — ei näillä pikkutempuilla niille ihmisille pystytä työtä järjestämään. Täytyy sitten lähteä siitä, että siellä on iso työttömyys ja sinne ei synny korvaavia työpaikkoja nopealla aikataululla, vaikka kuinka halutaan. Ja totta kai pitää pyrkiä siihen, että tehdään suunnitelma näitten ihmisten uudelleen kouluttamiseen ja työllistämiseen, mutta pitää nähdä myös nämä tosiasiat, että 2 000 ihmisen uuden työpaikan löytäminen Kainuusta ei ole vain tämmöinen napsautus, että yhteiskunta panee 144 miljoonaa siihen tarkoitukseen. Mutta kuitenkin minä halusin puhua myös näitten työntekijöiden puolesta, että tämä aika, mikä tässä nyt on vielä järjestetty, antaa tilaa myös näille ihmisille etsiä sitä uutta polkua ja uutta työtä, jos tilanne menee sitten siihen, että tämä joudutaan ajamaan alas. Että kannattaa tämäkin näkökohta pitää tässä mielessä. — Kiitoksia.

20.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä äskeisessä puheenvuorossa, edustaja Ihalaisen puheenvuorossa, oli paljon viisautta ja järkeä, ja kyllä minä toivon, että arvoisat hallituspuolueet nyt kuuntelisivat edustaja Ihalaisen sanomaa niin pitkäaikaistyöttömyydestä kuin siitäkin, miten voi olla mahdollista, että tässä tilanteessa nuorisotakuu ajetaan alas. Miten se voi olla mahdollista? Minä en kerta kaikkiaan voi tätä ymmärtää. Ja täällä sanotaan aina, niin kuin jälleen kerran, tänään viimeksi perussuomalaisten toimesta, että ettekö te nyt ymmärrä, kun rahaa ei vain ole, eikä muka sitten sitä myötä ole vaihtoehtoja. Poliitiikka on arvovalintojen tekemistä ja linjavalintoja. Kyllä tällä hallituksella riittää rahaa muun muassa miljoonaperintöjen verojen keventämiseen, sillä riittää rahaa autoveron laskemiseen, mutta sitten kun puhutaan vaikkapa työttömyyden hoidosta, silloin on rahat auttamattomasti loppu, leikataan työllisyysmäärärahaa ja vaarannetaan kasvu, sitä kautta huono kehä pyörimään. Eli arvovalinnoista on kysymys politiikassa, ja siksi päi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

voisin, että täällä ei puhuttaisi senkaltaisesti, että koskaan ei ole vaihtoehtoja tai rahat on loppu, jos niitä kuitenkin johonkin toiseen toisaalla riittää.

20.28 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Otan tässä nyt esille lisätalousarviosta vain yhden asiakokonaisuuden, joka koskee koko Pohjois-Suomea ja tietysti erityisesti Kainuuta, eli mitä tehdä Talvivaaran Terrafamen kaivoksen suhteen.

Hallitus esittää lisätalousarviossaan lisärahoitusta — jälleen, nyt 144 miljoonaa euroa. Eihän tässä näin tietenkään pitänyt käydä. Tosiasia vain on, että kaivoksen jättäminen oman onnensa nojaan ei ole mahdollista. Jos — ja nyt sanon, että todennäköisesti "kun" — kaivoksen toiminta ajetaan alas, maksaa se joidenkin arvioiden mukaan ainakin noin 300 miljoonaa euroa. Sekä valtio että piensijoittajat tietysti tässä tapauksessa häviävät sijoituksensa korkojen kera. Tehtiinpä mitä tahansa, ympäristövastuista on huolehdittava: jätevedet on puhdistettava, jo pilaantuneet lähivesistöt on kunnostettava, sekä kipsisakka- että jätevesialtaat on hoidettava loppuun saakka.

Kainuun kaivosjättihän kaatui valtion syliin nikkelin maailmanmarkkinahinnan romahduksen, ympäristöongelmien kriisin sekä kaivoksella valitun teknologian, bioliuotusmenetelmän, toimimattomuuden yhdistelmään. Rahoitusriski on ollut merkittävä jo pitkään. Yksityisiä investoijia ei kaivoksen pelastajiksi ole löytynyt, ei ennen eikä jälkeen Nuasjärven purkuputken ympäristöluvasta saadun päätöksen. Siispä valtio maksaa. Paljon puhutun purkuputken ympäristölupapäätöksen perusteluissa todetaan mainitsemani huomattavat epävarmuustekijät luvan määräaikaaisuuden syyksi. Päästörajojen laskemisen perusteluksi todetaan, että purkuvesien kohdevesistöt eivät kestäisi enempää. Todetaan vielä sekin, että purkuvesissä ei saa olla nikkeliä, kadmiumia ja elohopeaa. Siksi vesi pitää puhdistaa nykyistä paremmin prosessin alkupäässä. Tarvitaan siis investointeja jätevesien puhdistukseen ja vesitaseen hallintaan joka tapauksessa, kaikissa vaihtoehdoissa.

On varmasti oikein, että kaikista kaivoksen aiheuttamista murheista huolimatta valtion varoista rahoittamalla on reilusti annettu mahdollisuus jopa moneen kertaan asioiden korjaamiseen. Kaivoksella on varmasti yritetty moneen otteeseen priimaa tehdä, jos toki sutakin on väliin syntynyt, aika isoakin sellaista. Nykytiedon valossa näyttää vain entistä vahvemmin siltä, ettei muutosta parempaan pitkällä tähtäimellä voi odottaa. Talvivaaran Terrafamen rahoittaminen Kainuun alueen työllisyyden nimissä sadoilla miljoonilla euroilla ei voi jatkua, ellei markkinaehtoinen toiminta kaivoksella ota sujuakseen, ympäristöongelmat ratketakseen ja prosessi toimiakseen kaikissa kainuulaisissa olosuhteissa. Jos vähän suhteuttaa asioita: Energiaviraston mukaan tuulivoimaa oli alkuvuodesta 2016 tuettu valtion varoin yhteensä noin 226 miljoonalla eurolla syöttötariffin alusta lukien. On saatua haluttua vastinettakin eli sähköä ja lisäkapasiteettia uusiutuvan energian markkinoille. Tämä tukimuotohan loppuu. Uusi, ehkäpä oikeudenmukaisempi, uusiutuvan energian tukijärjestelmä on tekeillä. Talvivaaraan puolestaan on tähän mennessä laitettu yhteensä yli 500 miljoonaa euroa valtion kassasta, mukaan lukien Finnveran ja Solidiumin kautta mennyt rahoitus. Vuosi sitten eduskunta lisärahoitti kaivosta 100 miljoonalla eurolla, syksyllä vielä 209 miljoonalla eurolla lisää, ja tänä keväänäkin on jo 38,5 miljoonaa euroa pulitettu. Tätä menoa kassasta on todella tulossa pohjaton. On toki saatu paljon työtä, verotulojakin, yksi iso konkurssi ja ympäristöongelmia. Ei näin voida jatkaa vuodesta toiseen.

Nyt on aika katsoa peiliin ja suunnata lisärahoitus oikein. Ei siis loppumattomaan ongelmia ja riskejä sisältävän kaivostoiminnan tekohengitykseen vaan hallitun alasajon välttä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

mättömiin ja vastuullisiin toimiin. Siinäkin on edessä vuosien työ. Ei toimeliaisuus kaivoksella missään vaihtoehdossa pysähdy kuin seinään.

20.33 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Minulla ei ole tapanani puuttua vanhoihin asioihin, mutta nyt pitää palata vähän ajassa taaksepäin, kun miettii tätä pitkäaikaistyöttömyyden hoitoa. 90-luvun laman aikana Suomi oli todella polvillaan ja meillä oli lähes puoli miljoonaa työtöntä työnhakijaa tässä maassa. Kun muistaa, mitä Lipposen ensimmäinen hallitus, missä vasemmistoliitto oli mukana, teki, niin se lähti työllistämään erittäin paljon ja antoi määrärahat siihen, että työttömyyttä lähdetään katkaisemaan valtion määrärahoilla. Tehtiin sitä työtä.

Minä itse olin silloin pääluottamusmiehenä, kiersin työmaita. Niitä meni Varkauden kaupungissakin satoja vuosittain läpi, kun hoidin niiden asioita. Parasta, mitä siellä sai vastaukseksi, oli, että se oli paras keino ylläpitää työkuntoa, ylläpitää ammattitaitoa, että niistä joku huolehti ja katsoi sen perään, että niillä on työllä mahdollisuus ansaita oma toimeentulonsa ja elantonsa ja sosiaaliturvansa.

Nyt kun katsoo nykyisen Sipilän hallituksen toimenpiteitä, niin on tullut jotenkin semmoinen kuva, että tämä pitkäaikaistyöttömyys on semmoinen, mitä ei haluta kunnolla hoitaa. Ollaan tämmöisessä innovaatio- ja digihuumassa, että tästä vain puhutaan, että tällä saadaan se työllisyys nousuun ja nostettua työllisyysaste 72 prosenttiin. Mutta toisaalta näyttävät nämä pitkäaikaistyöttömien luvut olevan niin karmeita, ettei se onnistu. Sen takia olen todella pahoillani ja minusta on todella huono asia, ettei hallitus panosta tähän pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon ja lisää näitä määrärahoja, joilla annetaan ihmisille työsuhte ja mahdollisuus hankkia toimeentulonsa työllä.

20.35 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vastaan vihreille ja minulle esitettyihin kysymyksiin.

Kunnioitettu edustaja Juhantalo kysyi, onko vihreillä miestä ja naista myöntää virheensä, jos nikkelin maailmanmarkkinahinta nousee. Edustaja Harakka sanoi jo aikaisemmin, että ketään ei varmaan yllätä, että vihreät vaativat kaivoksen alasajoa, ja edustaja Ihalainen korosti huolta kaivoksen alasajon työllisyysvaikutuksista. Vastaan kootusti.

Ensinnäkin, myös vihreät ovat antaneet useita mahdollisuuksia Talvivaaran kaivoksen jatkolle. Olemme antaneet mahdollisuuden ja tahtoneet uskoa sekä Talvivaaraan että Terärafamen lupauksiin. Näin sen takia, että kuten arvostettu edustaja Ihalainen toi esiin, työllisyysvaikutukset ovat niin merkittäviä. Tämän takia myös vihreät ovat tässä prosessin aikana antaneet mahdollisuuksia ja tahtoneet uskoa näihin lupauksiin.

Mutta koska tähän päiväänkään mennessä ei ole varmuutta kaivoksen juridisesta perustasta, ympäristövastuiden hoitamisesta, yksityisestä rahasta ja prosessien toimivuudesta, näin ei voi jatkaa kerta toisensa jälkeen. Kaivoksen rahoittaminen hamaan tappiin asti johtaa siihen, että kaivoksen ylläpitäminen muodostuu päivä päivältä yhä kalliimmaksi ja kaikki nämä vähät rahat ovat pois niistä rahoista, joita pitäisi antaa sinne Kainuun työllisyyden, elinkeinorakenteen tukemiseen, välttämättömien ympäristövastuiden hoitamiseen, ihmisen ja luonnon auttamiseen Kainuussa.

20.38 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin pienituloisten kulutuksesta ja veroratkaisuista. Tässä yhteydessä, vaikka tämä keskustelu varmaan käydään julkisen talouden suunnitelman yhteydessä seikkaperäisemmin, tahdon tuoda esiin sen, että kilpai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

luckykysopimushan iskee kovimmin pienituloisiin palkansaajiin. Julkisen sektorin työntekijät menettävät ison osan lomarahostaan. Edustaja Andersson esitti täällä taannoin hätäkahdyttävän laskelman siitä, että Tilastokeskuksen mukaan lähihoitajan ansiotaso laskisi jopa 130 euroa kuukaudessa ja konkreettisesti tuntipalkka laskee tuntipalkkaisella kaupan ja majoitusalan väellä. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että nämä suunnitellut veronalennukset suunnattaisiin pieni- ja keskituloisille. Siitä emme ole saaneet hallitukselta vielä mitään vakuutta, mutta tässä vetoan edustaja Lintilän jo aiemmin esittämään kannanottoon.

Toinen seikka, joka liittyy työttömyyteen ja pitkäaikaistyöttömyyteen: Viittasin 90-luvun kokemuksiin. Taloustieteessä on sellainen termi kuin "hystereesi". Se kertoo juuri siitä, että talouskasvu ja työllisyys kulkevat eritahtisesti. Kun vuonna 91 työttömyys ylitti 10 prosenttia, niin vasta seitsemän vuotta myöhemmin, jotka olivat aivan ennennäkemättömän Nokian kasvun aikaa, työttömyys laski takaisin alle edes tuon 10 prosentin. Tämä tarkoittaa siis sitä, että työllisyys kohenee ja työttömyys laskee paljon sen jälkeen, kun talous itsessään on saatu jo liikkeelle. Sen takia ei ole mahdollista toivoa, että talouskasvu ratkaisee työttömyysongelman, vaan työttömyysongelma vaatii aktiivista panostusta tässä ja nyt.

20.39 Kauko Juhantalo kesk: Yhdyn siihen arvioon, mitä edustaja Ihalainen lausui. Saimme vieraillessamme Kainuussa sen käsityksen — siellä on pääasiassa nuorta ja hyvin työhön motivoitunutta henkilöä — että jos kaivos lopetettaisiin, se olisi menetys Kainuulle sen vuoksi, että siellä olevan käsityksen mukaan heistä suurin osa sijoittuisi etelään ja olisi poissa Kainuun tehokailta markkinoilta.

Mitä tulee — siitä tässä eräs mainitsi — siihen, että ne rahat ovat pennilleen menneet sinne Terrafameen, niin aluetaloudellisten vaikutusten arviota ei ole tarkoin tehty, mutta se on tutkittu alustavasti, että Terrafamesta ulos menevät rahavirrat jakautuvat niin, että yritysveroina ja henkilöstön sivukuluina tulee alueelle arviolta noin 9 prosenttia ja kainuulaisten maksamia arvonlisäveroja ja muita veroja 11 prosenttia ja kainuulaisten kulutukseen jäisi 14 prosenttia yhtiöstä ulos menevästä rahasta. Siis kaikki ei ole mennyt turhuuteen, vaan siellä on hyödynnetty Kainuuta ja valtiota takaisin tuon verran näiden selvitysten mukaisesti.

Mitä tulee siihen toiveeseen, että jos se on suljettu ja nikkelin hinta nousee nopeasti, sulkemisprosessi kestää 20—30 vuotta. Kaivoksen pinta-ala ja nikkeli- ja sinkkivarat ovat hyvin suuret, mutta ne ovat runsaalla pinta-alalla pitoisuudeltaan matalia. Jos kaivos tehokkaasti suljetaan, sen ylösajo tuntuu aivan käsittämättömän vaikealta — onko laisinkaan mahdollista? Sitä pitäisi pitää pystyssä, kunnes nämä ympäristöedellytykset, yksityinen raha ja (Puhemies koputtaa) nikkelin ja sinkin hinnannousu tukevat sen toimivuutta. Mikä... (Puhemies: Edustaja, nyt olisi jo aika täynnä! Haluatteko pöytäkirjassa jatkaa? — Ei.)

20.42 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa osoitetaan 144 miljoonaa Terrafameen Talvivaaran kaivostoimintaan. Ongelmallista hallituksen esityksessä on se, että louhinta edelleen Talvivaarassa jatkuu, kun nyt jo viimeinkin olisi aika aloittaa hallittu alasajo. Alueella on 9 miljoonaa kuutiota jätevettä, joka sisältää raskasmetalleja ja sulfaattia. Hallitus antaa tämän lisärahoituksen vaatimatta kuitenkaan lisäinvestointeja vesienpuhdistusjärjestelmiin, jotka välttämättä tarvitaan. Hallituksessa alasajossa toki otetaan talteen se nikkeli, mikä nykyisistä kasoista irtoaa, ja huolehditaan asianmukaisesti jätevesistä, jotta ne eivät uhkaa Kainuun luontoa eivätkä ihmisten terveyttä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

Arvoisa puhemies! Haluan puhua vielä työllisyysmäärärahoista. Ensiksikin edustaja Ihalainen käytti erinomaisen puheenvuoron siitä, kuinka nuorisotakuu on ajettu alas, mikä on kestävä ratkaisu. Nuorelle ihmiselle lyhytkin aika toimeentuloa voi olla vakava tie syrjäytymiseen, mutta toisaalta nuorilla on aina toivoa ja mahdollisuuksia. Jos nuori otetaan haltuun ja häntä autetaan, ojennetaan auttava käsi, niin koko hänen tulevaisuutensa voi olla pelastettu. Siksi tämä nuorisotakuu ja siihen osoitetut määrärahat ja työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ovat niin tärkeitä. Työllisyysmäärärahoja muutenkin olisi pitänyt lisätä jo nyt, sillä viime kesänä ne loppuivat kesken työvoimatoimistoista. Ensimmäiseksi loppuivat vammaisten tukityöllistämismäärärahat, mutta aloitteleville yrittäjillekin sanottiin, että ei ole starttirahaa. Eli yritysideoita omaavat eivät voineet laittaa yritystä pystyyn, kun starttirahat olivat loppu. Lisää työllisyysmäärärahoja nyt, hallitus.

20.44 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Riippumatta siitä, millä määrällä optimisminä nyt sitten suhtautuu näihin Talvivaaran kaivoksen tulevaisuudennäkymiin, pidän ehkä hiukan ihmeellisinä näitä puheita tämän pääomituksen käytöstä ja käyttötarkoituksesta, koska olen siinä ymmärryksessä, että riippumatta siitä, mikä kaivoksen kohtalo on, rahaa tarvitaan joka tapauksessa näihin ympäristöinvestointeihin, jotta saadaan tämä vesitase hallintaan, ja tarvitaan joka tapauksessa investointeja myöskin ympäristöturvallisuuden takaamiseksi. Silloin kun valtiovarainvaliokunnan elinkeinojaosto kävi paikan päällä vierailulla, niin heille kerrottiin myöskin, että myös alasajovaihtoehto edellyttää, että toiminta ensin ajetaan ylös. Eli tämän toiminnan jatkuminen on myöskin edellytys sille, että tätä alasajoa jossain vaiheessa voidaan hallitusti tehdä.

Lyhyt kommentti myös edustaja Harakan esille nostamiin näkemyksiin, mitä tulee veroratkaisuihin: Vasemmistoliitto on painottanut, että mikäli halutaan elvyttää taloutta ja tukea kotimaista kysyntää tuloveron kevennyksillä, niin on äärimmäisen tärkeää, että nämä suunnataan silloin kaikille pienituloisille suomalaisille. Julkisinvestoinnit ovat taantumassa varmasti tehokkaampi elvytyskeino kuin veronalennukset, mutta mikäli tätä elvytystä halutaan tehdä nimenomaan verotuksen kautta, niin silloin pitää suunnata sellaisiin kansalaisiin, joiden kohdalla tämä ostovoimavaikutus on mahdollisimman suuri. Siksi olemme itse esittäneet, että tätä olisi syytä tehdä esimerkiksi kunnallisverotuksen perusvähennystä nostamalla, jolloin myöskin vältytään tilanteelta, jossa esimerkiksi eläkeläisten ja palkansaajien verotuksen erotus kasvaa entuudestaan.

20.46 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen täsmälleen samaa mieltä tästä verotuksen kohdentamisesta kuin edustaja Harakka edellä ja siksi halusin vielä käyttää tämän puheenvuoron, koska äsken, kun puhuimme ostovoimasta, painotin juuri sitä, että nimenomaisesti pieni- ja keskituloiset ovat tässä hyvin tärkeä osa väestöstämme. Heillä on tarpeeksi vaikeaa jo nyt, vaikeat ajat, huolta huomisesta, monia leikkauksia kohdistuu sinne, niin että siksi on todella tärkeää, että nimenomaisesti näissä veroratkaisuissa huomioidaan pieni- ja keskituloiset.

Puhemies! Haluan myös tässä yhteydessä nostaa esiin sen, mistä sosialidemokraatit ovat täällä pitkään huolta kantaneet ja mihin moneen kertaan myös hallituspuolueilta vastausta kysyneet, tekoja vaatineet, ja se on luonnollisesti tämä eläkkeensaajien verokohtelu. Eli toisin kuin vaalien alla hallituspuolueet ja erityisesti kokoomus lupasivat, hallitus eriarvoisti eläkkeensaajien verotuksen suhteessa palkansaajiin. Tämä on suuri vääryys, se on lupauksen pettämistä ja myös ostovoiman kannalta, eläkkeensaajien elämän kannalta hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

vin tärkeä, merkittävä kysymys. Kyllä aika moni eläkkeensaaja on tätä tullut minulle ihmettelemään, kun olen liikkunut eri puolilla Suomea ja Pirkanmaata ja keskustellut näistä asioista. Siksi minusta on hyvin välttämätöntä se, että kun tehdään näitä mahdollisia veronkevennyksiä, toivottavasti pieni- ja keskituloisille, niin samaan aikaan korjataan kerta kaikkiaan tämä hallituksen tekemä virhe ja tämä veroero korjataan. Tässä on sellainen vähän eriskummallinenkin tausta, että ensin vaaleissa luvattiin toista, sitten tehtiin toista, nimenomaan kokoomusministerin toimesta, sen jälkeen kokoomusedustajat pistivät tiedotetta, että tämä on väärin, tämä pitää korjata — eli korjata juuri se asia, minkä he itse olivat juuri hyväksyneet. Nyt kun kokoomus itsekin tätä on vaatinut, niin kyllä minä toivon sitten näyttöjä myös siitä, että hallitus lähtee toimimaan tällä saralla ja korjaa tämän vääryyden.

20.48 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa aikaisemmassa koontipuheen-vuorossani unohtui vielä mainita edustaja Juhantalolle tästä nikkelin maailmanmarkkinahinnasta. Yleinen arvio on se, että jos nikkelin maailmanmarkkinahinta lähentelee tuota 12 000:ta dollaria per tonni, niin siinä vaiheessa myös arvometallien osalta kysyntä ja tarjonta markkinoilla johtavat siihen, että varastoissa olevat nikkelivarannot tuodaan taas markkinoille. Se taas puskee sitä hintaa alaspäin uudestaan, ja siinä, vaikka toki saadaan sinkistä lisätuloja kattamaan näitä tappioita, sinkin ja koboltin myynnillä sitä kokonaisvaikutusta ei saada taittumaan siten, että kassavirta saataisiin positiiviseksi, ja tämä on se iso ongelma tässä asiassa.

Edustaja Andersson toi esiin sen ajatuksen, mitä Terrafame on pitänyt esillä, että kun ajetaan ylös, niin mahdollista on alasajaminen. Sehän perustuu siihen ajatukseen, että louhintaa lisää haihduttaa, ja ongelma tässä on se, että näin on sanottu myös aikaisemmin. Näin on sanottu aikaisemmin, mutta miten me voimme olla vakuuttuneita siitä — koska tämä ei ole toiminut aikaisemmin — että se toimisi nyt sitten?

20.49 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa edustaja Juhantalo, haluan lyhyesti kommentoida asioita, joita otitte esille, joista ensimmäisenä mieleeni tulee tuo prosessi, tuo menetelmä, mitä Terrafamen Talvivaaran kaivoksella käytetään. Sehän on bioliuotusmenetelmä. Kuulimme tässä salissa jo aiemmin myös edustaja Korhosen vakuutteluja siitä, että nyt tuo menetelmä toimii erinomaisesti. Minusta on hieman myöhäistä todeta se nyt vuonna 2016, kun prosessi on alkanut jo vuonna 2007 ja 2008. Kaivosalan ammattilaisilta itseltään olen selvittänyt, mihin tuo menetelmä on tarkoitettu. Sehän on tarkoitettu lämpimiin, kuiviin ilmasto-olosuhteisiin. No, sellaiset eivät vallitse Kainuussa tänäkään vuonna. Siellä on viileä, kostea ilmasto niin kuin koko Suomessa.

Olemme tietenkin saaneet aluetaloudellisia vaikutuksia Pohjois-Suomeen. Olemme tietenkin saaneet verovaroja vastineeksi niistä panostuksista, mitä valtion varoin on Talvivaaraan ja Terrafameen tehty. Kyllä minua kansanedustajana ja erityisesti pohjoisen kansanedustajana huolettaa Kainuun työllisyys ja tulevaisuus, jos ja kun kaivos todennäköisesti alas ajetaan. Mutta kyllä minua myös vastuullisena kansanedustajana huolettaa se kysymys, onko valtion tehtävä toimia riskisijoittajana, riskirahoittajana, hankkeessa, jossa koko tulevaisuus pitkälti pohjaa siihen uskoon ja toivoon ja kaivosalan markkinapuheisiin, että kyllä se nikkelin maailmanmarkkina sieltä hoituu ja kaikki muukin hoituu, kun ajan kanssa odotellaan. Siihen meillä ei ole varaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

20.51 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Harakan kanssa siitä samaa mieltä, että tässä kiky-sopimuksessa julkisen puolen työntekijät joutuvat enemmän maksumiehiksi, kun heillä tulee näitä palkansaajien työttömyysvakuutus- ja sairausvakuutusmaksuja enemmän ja sitten heillä on tämä lomarahojen leikkaus, joka tapahtuu myös sillä lailla, vaikka olisi samanpituiset lomamatkat kuin yksityisellä. Mutta näin ovat palkansaajajärjestöt ja työnantajajärjestöt neuvotelleet. Itse eräässä tapaamisessa sanoin, että jos tämä tulisi eduskuntaan, niin ei se varmaan menisi perustuslakivaliokunnasta läpi. No, minua katsottiin vähän, että mitähän tuokin höpisee. Mutta siitä olen täysin samaa mieltä.

Toisaalta sitten STTK on omissa tiedotteissaan, kuten SAK:kin, uskonut tämän paketin työllisyysvaikutuksiin ja ostovoiman paranemiseen. Hehän uskovat reippaasti enemmän niihin uusiin työpaikkoihin, mitä tästä syntyy, kuin hallitus. Toivoo sopii ja peräänkuuluttaa sitä, että näin myös tapahtuu. Se on meidän jokaisen vilpittömästä tahtoa, jotta me saamme sitä ostovoimaa paremmaksi.

Varmaan edustaja Zyskowiec ottaa kantaa. Tässä kovasti tuotiin kokoomuksen eläkkeensaajien verotuksen virheen korjaamista. No, minä en ainakaan perussuomalaisena voi vastata tähän virheeseen, kun olemme ensimmäistä kertaa hallituksessa, mutta sen voin sanoa, että eläkkeensaajien verotusta ei ole kiristetty. Se on täällä moneen kertaan käyty läpi.

Sitten olisi vielä: Katsoin eilisiltä STTK:n nettisivuilta, että ovat haastatelleet Jari Lindströmiä itsensätyöllistäjistä ja tästä välistä, että välillä voi olla itsensätyöllistäjä ja välillä voi olla työtön, ja tässä tulee juuri tämä tilanne, että hän lupaa, että näihin maksukatkoksiin tulee loppu. Sehän on ollut ongelma, että on joutunut miettimään, että kannattaako lähteä vaikka hetkeksi aikaa yrittäjäksi, jos nämä kaikki etuudet katkeavat. Tämä on tosi hieno uudistus. Hän ilmoittaa, että eniten hän saa palautetta siitä, että etuuksien maksatukseen tulee katkoksia, niin että oikein hyvä uudistus.

20.53 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Työministeri Lindströmin lupaukset kyllä jäävät tyhjiksi puheiksi niin kauan kuin mitään mallia ei ole hallituksen puolelta esitetty siitä, miten itsensätyöllistäjät sitten konkreettisesti saadaan sosiaaliturvan piiriin. Ja tästä näkökulmasta juuri ihmettelen sitä, miksi itsensätyöllistäjät juuri oli rajattu pois tästä perustulokokeilusta ja hallitus esittää, että pelkästään pitkäaikaistyöttömät otettaisiin perustulokokeiluun. Siinä ei ole tässä työllisyystilanteessa kyllä yhtään mitään järkeä, jos ihan oikeasti halutaan työllisyyslukuja paremmiksi ja saada aitoja tuloksia tästä perustulokokeilusta.

Mutta vielä tästä hallituksen veropolitiikasta. Täytyy ihmetellä kyllä sitä, että kun hallitus ei tosiaan käytä veroelementtiä sillä tavalla, että pienennettäisiin eriarvoisuutta, eikä hallitus tee mitään vaikutusarvioita siitä, miten hallituksen eri toimenpiteet vaikuttavat eri ihmisryhmiin, niin tähän on se, mistä esimerkiksi talouden arviointineuvosto hallitusta kritisoi viime syksynä. Tässäkin olemme edelleen jääneet odottamaan niitä toimenpiteitä, millä parannettaisiin kaikkein pienituloisimpien asemaa. Millään ei voi puolustaa sitä argumenttia, että aina toistuvasti leikataan niiltä, jotka ovat sosiaalietuuksien varassa, eikä kevennetä heidän verotustaan — että se on se elementti, jonka hallitus jättää tekemättä. Sen sijaan hallitus vain leikkaa niiltä, jotka ovat etuuksien varassa, ja syöksee heitä yhä syvemmälle köyhyyteen. Se on tämmöistä epäinhimillistä, epäoikeudenmukaista politiikkaa, mitä ei voi mitenkään puolustella. Jos te olisitte tehneet toisenlaisia veroratkaisuja, niin te olisitte voineet parantaa myös näiden ihmisten asemaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

20.55 Kauko Juhantalo kesk: Rouva puhemies! Bioliotusmenetelmä on ainoa, joka on käytettävissä näin laihassa malmipitoisuudessa, ei normaali kaivostoiminta.

Mitä tulee bioliotusmenetelmän toimivuuteen, että se toimii muka ainoastaan kuivissa mutta ei märissä olosuhteissa, teoria on teoria ja käytäntö on käytäntö, koska 15 kuukaudessa puolet primäärikasojen nikkelistä on liuennut, ja se on myytävissä olevaa tavaraa. Teoria näyttää toista, mutta käytäntö toista.

Edustaja Andersson muistaa aivan oikein: pitää tehokkaasti louhia, jotta primäärikasoja saadaan. Vanhojen kasojen, jotka ovat kivettyneitä, jyrsiminen uudelleen toimintaan on hitaampaa. Valitettavasti vanhasta Talvivaarasta annettiin väärää informaatiota ja lupaukset siellä pettivät ja kasat päätyivät kivettymään. Se on suuri vahinko, ja niistä on suuri vaiva ottaa nyt uudelleen jyrsimällä nikkeli pois. Mutta tämä menetelmä näyttää toimivan siellä, ja minä uskon sieltä saatuja selvityksiä.

Mitä tulee edustaja Harakan vastalauseisiin, ne ovat ymmärrettäviä, mutta eivät ristiriidassa laisinkaan sen yhteisen sanamuodon kanssa, jonka saatoimme saavuttaa. Emme menneet niin yksityiskohtaisiin vaatimuksiin, joita siellä kuulumme kyllä ja joita meille esitettiin. Minä ymmärrän niitä vastalauseita, ne eivät ole ollenkaan ristiriidassa meidän yhteisesti löydetyn mielipiteen kanssa.

20.57 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siinä, mitä edustaja Juhantalo sanoi, faktahan on kuitenkin se, että tämä vesitaseongelma on paisunut jatkuvasti, koko ajan. Ja kun katsotaan historiaa, aikaisemmin tämän louhinnan kautta ei ole onnistuttu siinä veden haihdutuksessa sillä tapaa kuten on toivottu. Mikä meidät vakuuttaa siitä, että nyt asia olisi toisin? Tämä on ehkä se pääkysymys.

Terrafame Group Oy itsekin myöntää valiokuntakuulemisessa, että tässä bioliotuksessa on saatu positiivisia signaali vaikutuksia, positiivisia mittaustuloksia, mutta tämän pohjalta ei voi tehdä pitkälle meneviä arvioita. Etenkään kun louhinta kasvaa ja kaivos kulkee kohti täyttä kapasiteettia, ei voida vakuuttaa myöskään tästä asiasta.

20.58 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli kyllä hieno ja historiallinen hetki, kun hallituspuoluetta edustava jaoston puheenjohtaja antoi kiitoksen vastalauseelle ja suhtautui valiokunnassakin tähän jalosti. Tämä kuvaa sitä aitoa halua löytää yhteisiä ratkaisuja vaikeaan tilanteeseen. Ja todellakin vastalauseemme, joka jatkaa tätä meidän johdonmukaista linjaamme, on se, että tästä kysymyksestä täytyy voida tehdä vastuullinen päätös parhaalla mahdollisella tiedolla. Ikävä kyllä meillä ei sitä parasta mahdollista tietoa ole, kuten ehkä tästä salikeskustelustakin ilmenee. Me ansaitsemme sen ja kainuulaiset ansaitsevat sen, jotta voisimme kantaa aitoa vastuuta tästä ratkaisusta nyt, kymmenien vuosien ja jopa satojen vuosien päästä.

20.59 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti Talvivaaran kohdalla on vuosien painolasti, ja siitä käydään sellaista keskustelua, jota ei edes pitäisi eduskunnassa joutua käymään yksittäisen yhtiön toiminnasta. Me puhumme siitä, onko heidän tekniikkansa ylipäättään teoriassa mahdollista saada toimimaan niin, että se voi olla kaupallisesti pystyssä oleva kaivos, joka hoitaa lakisääteiset velvoitteensa. Vähän tulee mieleen se, että me emme ole edes päässeet siihen, voiko tämä kaivos ikinä olla edes markkinaehtoisesti kannattava, koska nikkelin maailmanmarkkinahinta ei ole koskaan ollut niin korkealla useita vuosia putkeen kuin se oli sen lyhyen piikin aikana viisi vuotta sit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

ten, ja sitä he edelleen havittelevat pysyväksi nikkelin maailmanmarkkinahinnaksi tai jopa korkeampaa kuin mitä se silloin oli. Missään vaiheessa vesitaseita ei ole saatu kuntoon niin, että veden määrä alueella ei kasvaisi, vaan vesimäärä kasvaa koko ajan, vaikka nyt he sanovat, että se prosessi toimii vähän paremmin. Tämä on vähän rinnasteinen siihen kuin että Turun telakka olisi sanonut siitä Turun telakan tapauksesta, että "me osaamme tehdä laivoja, (Puhemies koputtaa) jotka eivät uppoa, antakaa meille rahaa". Se ei riitä markkinataloudessa.

21.00 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä bioliuotusmenetelmästä on kuitenkin todettava, että ei se nyt aivan optimaalisesti näissä kainuulaisissa olosuhteissa mene. Kun se sivutuotteena tuottaa sellaiset vesitaseongelmat ja jätevesimäärät, joita näyttää olevan hyvin hankala hallita, niin minun johtopäätökseni on, että ei kokonaisuutta voi toimivuudesta kehua eikä lopputuloksena silloin ainakaan ole se, että tätä pilottina Talvivaarassa, Terrafamessa alun perin kokeiltua menetelmää voisi hyvin toimivaksi kehua, saati tällaisiin vastaaviin olosuhteisiin missään muuallakaan suositella.

21.01 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tähän moneen otteeseen tuotuun ajatukseen tästä riippumattomasta selvityksestä, niin ymmärrän senkin jalon tarkoituksen, mutta tosiasia on myös se, että ongelma ei ole se, että ei olisi erilaista tietoa, jonka voi pistää kirjoihin ja kansiin. Ja jos puhutaan tämmöisestä riippumattomasta selvityksestä, niin siitä saadaan helposti uusi riita, että mitä asioita on huomioitu, mitä asioita ei ole huomioitu, ja varmasti aika moni taho myös kyseenalaistaa monia eri asioita tämmöisessä selvityksessä. Tästä tulee mieleen, että kuka onkaan semmoinen taho, joka tämmöisen pystyy tekemään ja joka on täysin objektiivinen eikä minnekään suuntaan kallellaan. Että palataan helposti tähän lähtöpisteeseen.

21.02 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Niin, uskon, että meillä on tässä yhteisesti jaettu huoli siitä, voisiko kaivos olla kannattava ja mikä on se ympäristökuormituksen taso. Mutta kyllä, kuten jo aikaisemmin sanoin, mahdollisesti ulkomaiset toimijat ja asiantuntijat voisivat olla tässä se riippumaton taho. Ja tällä tiedon määrällä, kun itse kukin tuntuu olevan jollakin tavalla osallinen tai edunsaaja tästä kaivoksesta, meidän on todella, todella vaikea tehdä tästä vastuullista ratkaisua sillä tiedolla, jonka tämä päätös ansaitsee.

Mutta vielä ihan tämän saman yhteistyön hengessä: haluan, että eduskunnan pöytäkirjoihin jää tästä oikea tieto, että se nikkelin hintapiikki oli noin 11 vuotta sitten, ja se oli aika hurja, ja ehkä kansalliseksi onnettomuudeksemme juuri samaan aikaan tuli tämä ajatus siitä, että Talvivaara-osakeyhtiö hyödyntäisi tätä aivan historiallista poikkeusta, (Puhemies koputtaa) joka ei jäänyt voimaan.

21.03 Ben Zyskovicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! En ole yhtä hyvä asiantuntija bioliuotusmenetelmän toimivuudessa ja nikkelin hintakehityksessä kuin näköjään merkittävä osa keskusteluun osallistuvista kansanedustajista, mutta tulinkin tänne kommentoidakseni muutamia muita näkökohtia, jotka ovat tulleet tässä keskustelussa esiin.

Ensinnäkin, edustaja Viitanen kovasti kaipasi yleisesti ihmisille ja erityisesti pieni- ja keskituloisille ihmisille lisää ostovoimaa. Kun näillä ihmisillä on ostovoimaa, he ostavat ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

kauppa käy ja he pystyvät paremmin pitämään huolta perheestään ja kaikki menee parempaan suuntaan, ja toivottavasti ihmiset ovat taloudellisen ostovoiman vahvistumisen myötä sitten kaiken kaikkiaan paremmin voivia. Mutta, edustaja Viitanen, ei se ostovoima ole sellainen, joka tuolta jostain taivaasta näille ihmisille sataa. Eli jos te haluatte kaikkien ihmisten ostovoimaa vahvistaa ja erityisesti pieni- ja keskituloisten ihmisten ostovoimaa vahvistaa — kukapa meistä ei haluaisi — niin millä te pitkän päälle tämän kaiken rahoitatte? Se ainakin minulle jäi epäselväksi tuossa teidän puheenvuorossanne, tai teidän muuttamassakin puheenvuorossanne, ja luulen, että perusvastauksenne eli rikkaiden verottaminen ei siihen riitä. Eli meidän pitää pystyä parantamaan meidän kilpailukykyämme, lisäämään meidän vientiämme, saamaan meidän bisnes toimimaan paremmin, tarjoamaan ihmisille työpaikkoja, ja sitä kautta sitten ihmisten ostovoima vahvistuu. Teidän ajattelunne johtaisi siihen, että me velkaannumme koko ajan lisää vielä sen päälle, mitä muutenkin velkaannumme — eikä tämä velka mihinkään katoa, sen maksavat sitten lapsemme ja heidän lapsensa.

No, toinen teidän vahva näkemyksenne oli se, kun opettitte perussuomalaisille ja muille, että nämä päätökset ovat kaikki arvovalintoja. Totta kai näin voidaan sanoa. Eli te teitte viime hallituskaudella ministerinä ollessanne yhdessä meidän kokoomuslaisten ministereiden ja kansanedustajien kanssa merkittäviä arvovalintoja. Päätitte leikata lapsilisistä. Miksi? Miksi halusitte, edustaja Viitanen, leikata lapsilisistä? Miksi halusitte tehdä tällaisen arvovalinnan? Miksi halusitte leikata koulutuksesta, peruskouluilta, lukioilta, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta? Miksi? Mitä teillä on lapsiperheitä vastaan? Eli tällä yritän tietysti sanoa teille, että sen lisäksi, että voi tehdä mukavia arvovalintoja niin sanotusti, joutuu myös tekemään taloudellisesti vaikeina aikoina hankalia poliittisia päätöksiä. Te teitte hankalia poliittisia päätöksiä viime vaalikaudella, kun olitte hallitusvastuussa. Nyt oppositiossa te voitte vastustaa kaikkia ikäviä asioita ja kannattaa kaikkia hyviä asioita. Näin on hyvä. Kun valta välillä vaihtuu, niin kuin demokratiassa pitää, niin sitten tulevat nämä eri näkökulmat omakohtaisestikin tutuiksi.

Mitä tulee tähän eläkeläisten verotukseen, niin te itse asiassa arvostelette sitä, että palkansaajien verotusta kevennettiin tämän vuoden alusta 450 miljoonalla eurolla ja tämä alennus kohdistui juuri pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin. Eläkeläisten verotusta ei kiristetty, vaan palkansaajien verotusta kevennettiin. Verotus tehtiin tällä mallilla, koska tällä tavoin haluttiin tukea työtä ja tehdä työnteosta entistä kannattavampaa ja poliittisesti koska hallituspuolue keskusta oli vaaliohjelmassaan asettanut tämän tavoitteeksi ja hallitusohjelmassa näin sovittiin. Kokoomuksen vaaliohjelmassa tavoitteena oli se, että veronkevennys olisi tehty tuloveroasteikkoon, jolloin se olisi koskenut sekä palkansaajia että eläkkeensaajia. Tähän veroeroon, joka näin on syntynyt, varmasti tullaan palaamaan, kun tehdään erilaisia veroratkaisuja. Se veroratkaisu, jonka hallitus on luvannut vastaan tulona niin sanotulle kilpailukykykysymykselle, tulee kuitenkin koskemaan palkansaajia, koska sillä kompensoidaan sitä, että palkansaajien — ei eläkeläisten — maksut nousevat osana kilpailukykykysymystä.

Vihreille, kuten edustaja Alanko-Kahiluodolle ja edustaja Aallolle, toteaisin, että te olette tosi hyviä vastustamaan kaikkia säästöjä ja kannattamaan kaikkia mahdollisia lisämenoja. Olen useamman kerran kysynyt täällä, että kun te väitätte, että teillä on kuitenkin vaihtoehto näille hallituksen säästöille, ja olette kertoneet, että vain pieni osa korjataan siten, että otetaan vähän enemmän velkaa ensi vuonna — ilmeisesti tänä vuonna ja ensi vuonna ainakin — kuin mitä hallitus on esittänyt, niin mitkä ovat ne loput tasapainottavat toimet,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

joita te vihreät kannatatte. Olen pyytänyt, että listaisitte vaikka kymmenen kaikkein suurinta yksittäistä säästökohdetta, joita te kannatatte. Ja olen antanut sen verran periksi, että sovitaan, että yhdeksän riittää, koska tämä kilometrikorvausten verollepano tai niiden pienentäminen on tähän saakka ollut teidän pysyvä lääkkeenne kaikkien lisämenojenne rahoittamiseen. Eli kun olen kysynyt tätä monilta vihreiltä saamatta vastauksia muutoin kuin viittauksia nettisivuilla oleviin julkaisuihin, niin kysyisin nyt vaikka edustaja Emma Karilta, jolta en ole aikaisemmin tätä asiaa kysynyt: Voisitteko te, edustaja Emma Kari, kertoa, mitkä ovat ne vaikkapa yhdeksän suurinta säästökohdetta, joista vihreät ovat valmiit tekemään säästöjä sen vastapainoksi, että te vastustatte ja torjutte kaikkia hallituksen esittämiä säästöjä mutta kaikkiin hyviin tarkoituksiin ehdotatte jatkuvasti lisää rahaa? Vai onko teillä piilossa joku tynnyri, jossa on kultaharkkoja tai ulkomaan valuuttaa tai kotimaan valuuttaa tai muuten iso kasa rahaa, millä kaikki rahoitetaan?

Ja lopuksi, rouva puhemies, edustaja Harakalle kilpailukykykysopimuksesta. Kilpailukykykysopimuksessahan palkansaajat uhrautuvat työttömien hyväksi, koska palkansaajien etuja heikennetään, mutta yleisesti uskotaan, että kilpailukykykysopimus parantaessaan suomalaisten yritysten kustannuskilpailukykyä tulee lisäämään työpaikkoja ja työtilaisuuksia työttömille. Mitä sitten tulee yksityiskohtiin, edustaja Harakka, minäkin olen sitä mieltä, että epäoikeudenmukaisella tavalla tässä järjestöjen sopimassa kilpailukykykysopimuksessa julkisen sektorin työntekijät ja erityisesti julkisen sektorin naisvaltaiset alat joutuvat ylimääräisesti maksumiehiksi tämän määräaikaisen lomarahojen leikkauksen vuoksi. Jos hallitus tai kokoomus olisi itse päättänyt tästä kilpailukykykysopimuksesta, niin sitä ei olisi tehty tällä tavoin, joka epäoikeudenmukaisella tavalla rasittaa juuri julkisen sektorin naisvaltaisia aloja, kuten sairaanhoitajia tai opettajia, mutta tämä oli se ratkaisu, johon palkansaajajärjestöt ja työnantajajärjestöt yhdessä päätyivät.

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuoroja pyytäneet ovat kyllä pyytäneet näitä varsinaisiakin puheenvuoroja, eli käydään tätä listaa, nyt sitten puretaan sieltä päästä.

21.11 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz ei varmaankaan muista esimerkiksi viime hallitustaipaleelta, kun nimenomaisesti sosialidemokraatit halusivat kompensoida näitä lapsilisäleikkauksia, jotka sinänsä olivat huono asia, (Ben Zyskowicz: Miksi te ensin teitte ne?) tällä vähennyksellä, jonka saimme taistellen läpi (Ben Zyskowicz: Miksi teitte ensin ne leikkaukset?) huolimatta siitä, että kokoomus teki kaikkensa, ettei lapsiperheiden verotusta oltaisi (Ben Zyskowiczin välihuuto) tällä keinolla pystytty laskemaan. Kokoomus teki kaikkensa, mutta onneksi me onnistuimme tässä kamppailussa ja saimme sitten tämän läpi.

Edustaja Zyskowicz oli täällä sitä mieltä, että se, että kokoomus vastoin kaikkia vaalilupauksia eläkkeensaajille eriarvoisti eläkkeensaajien verotuksen suhteessa palkansaajiin, on keskustan syy. Tämähän oli yksi niistä kolmesta kokoomuksen linjasta. Toinen linja oli se, että tämä on ihan oikein, mitä edustaja Arto Satonen täällä eräässä keskustelussa sanoi, ja kolmas linja oli se, että "oho, tulipa tehtyä väärä päätös, mutta se on pikaisesti korjattava", ja kyllä tässä aika monta tilaisuutta on jo ollut se korjata. Seuraava tilaisuus muuten tulee torstaina. Silloin me jälleen kerran äänestämme asiasta. Edustaja Zyskowicz varmasti mielellään äänestää SDP:n esityksen mukaisesti tässä, ja tuskin se keskusta teitä nyt kovasti siitä rankaisisi, jos näin tekisitte.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

Mitä tulee velkaan, edustaja Zyskowicz, täällä on jo aiemmin todettu se tosiasia, että velkaantuminen ei taitu, velkaantuminen kasvaa. Se kasvaa ensi vuonna tästä vuodesta, se kasvoi tänä vuonna viime vuodesta, ja se johtuu väärästä talouspolitiikasta. Kun työllisyyteen ei panosteta, ei synny työpaikkoja, ei tule verotuloja, ja sen takia velkaannutaan lisää. Tästä me olemme moneen kertaan varoittaneet.

Millä rahoitamme? Meillä on tarkkaan laskettu vaihtoehtobudjetti. Me teemme reilumpaa veropolitiikkaa. Me nimenomaisesti laajentaisimme veropohjaa esimerkiksi aliverotettuun finanssisektoriin ja ottaisimme käyttöön (Puhemies koputtaa) verotuksen... — Puhemies! Siirryn puhujakorokkeelle. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Niin, puhemies, tekisimme uusia veroratkaisuja muun muassa näiden kapitalisaatiosopimusten osalta, joihin liittyen muun muassa valtiovarainministeriö itse on juuri myöntänyt, että siellä on kyllä reikää, mitä tilkitä sitten tulevilla ratkaisuilla. Me tekisimme tällaisia uusia veroratkaisuja. Ja toki oikeudenmukaisuuden nimissä, jos kilpailukykysojmus vaatii palkansaaajalta uhrautumista, kyllä minusta aika kohtuullista, edustaja Zyskowicz, on silloin se, että jos se pieni ihminen, palkansaaaja, työtön, eläkkeensaaja, lapsiperhe, osallistuu talkoisiin, niin esimerkiksi sieltä pääomatulosta voidaan maltillisesti pari pinnaa lisää ottaa, voidaan miljoonaperintöjä hieman enemmän verottaa. Minusta tämä on oikeus ja kohtuus silloin, kun puhutaan siitä, että me kaikki olemme samassa veneessä.

Puhemies! Tässä on niitä meidän reseptejämme. Me olemme esittäneet myös laajan joukon konkreettisia toimia, millä työllisyyttä voidaan parantaa. Ja kun työllisyys paranee, niin sitä kautta myös meidän taloutemme paranee ja sitä kautta meidän ei tarvitse ottaa niin paljon velkaa kuin esimerkiksi kokoomus tällä hetkellä ottaa. Mehän olemme usein kurkistaneet sitä velkakelloa tai velkaympyrää, josta näkee, että lähihistorian suurin velanottajahan on nimenomaan kokoomuspuolue. Että siinä suhteessa tietenkin edustaja Zyskowiczin terveiset oppositiolle menevät vähän väärään kohteeseen. SDP:n vaihtoehtobudjettihan ottaa 330 miljoonaa vähemmän velkaa kuin hallitus ottaa. Tosiaan tästä kaiken kaikkiaan lähdetään, eli tässä mennään.

Mitä tulee sitten perussuomalaisiin, niin kyllä minä totean täällä, että kyllä se vastuu täytyy silloin, kun hallituksessa istutaan, kantaa myös omista teoista, niin siitä eläkkeensaajien verotuksestakin. Te olette sen hyväksyneet, että se palkansaaajaan nähden eriarvoistetaan. Ihan samalla laillahan perussuomalaiset hyväksyivät bensaveron korotuksen ja sen, että autotallitkin pistetään energiatodistuksen piiriin, puhumattakaan nyt Kreikka-tukipaketeista. Että tällaistaahan tämä välillä on.

Tässä, puhemies, vähän vielä iltamyöhään lisäkeskustelua, ja kiitos edustaja Zyskowiczille siitä, kun annoitte mahdollisuuden avata näitä opposition vaihtoehtoja vähän laajemmalti.

21.16 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowiczilta on tainnut jäädä huomaamatta se, että eduskunnan työjärjestyksen mukaan tänään käsitellään valtion vuoden 2016 toista lisätalousarviota, valtion budjettia käsitellään toki sitten syksyllä. Huomenna toki voidaan keskustella sitten pidemmästä aikajänteestä vuoteen 2020 mennessä.

Ymmärrän myös, että teillä on jonkin sortin fetissi näihin leikkauksiin. Mutta minä ymmärrän myös sen, että se varmaan perustuu siihen, että te ajattelette valtiontaloutta oman kukkaronne kautta — oman kukkaronne kautta. Jos te vähennätte omia menojaanne, se ei vähennä teidän tulopohjaanne. Mutta ymmärrättekö te, edustaja Zyskowicz, että kun valtio vähentää menoja, se vähentää samalla myös tulojaan? Ymmärrättekö tämän? Jos makrota-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

loutta ruvetaan tekemään mikrotalouden lainalaisuuksilla, se on pelkkää puoskarointia, pelkkää puoskarointia, koska fakta on myös se, että kun valtio vähentää tuntuvasti menojaan, leikkaa näin paljon, verotulot vähentyvät, työttömyys kasvaa sekä työttömyyden aiheuttamat kustannukset kasvavat, sosiaaliturvamenot kasvavat. Syntyy negatiivinen kierre.

En tiedä, oletteko huomannut, että talous kuitenkin perustuu kolmeen sektoriin. Siellä on yksityinen sektori, ulkomaan sektori ja julkinen sektori. Kuten Suomen Pankkikin toi esiin, vain se julkinen sektori tällä hetkellä pitää sitä pientä kasvun virettä yllä. Vienti ei vedä, yksityinen sektori ei kannata. Julkisen sektorin on tällä hetkellä toimittava. Jos te luotatte teidän rakenneuudistuksiinne, nyt pitäisi pitää se talouden moottori päällä, jotta päästään rakentamaan siltaa aikaan, jolloin ne rakenneuudistukset purevat. Koska muun muassa infrarakentaminen tehdään julkisin varoin, se kumuloituu myös yksityiselle sektorille. Nämä talouden sektorit ja vuorovaikutussuhteet on hyvä asia ottaa haltuun. Teillä on monia edustajia valtiovarainvaliokunnassa, siellä ovat monet asiantuntijat käyneet lausumassa. Niihin on hyvä tutustua, muun muassa VATTin arvioon siitä, kuinka paljon turhaan maksetaan yritystukia, (Puhemies koputtaa) verotukijärjestelmää hyödynnetään. Sinnekin voisi ne rakenneuudistukset ulottaa.

21.18 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitaselle vastaan ensin, että te kerroitte, miten taistelitte vimmatusti kompensoidaksenne niitä lapsilisäleikkauksia, jotka ensin päätitte tehdä. Minun kysymykseni oli se, miksi päätitte tehdä. Miksi teitte tällaisen arvovalinnan, vai oliko ehkä kyse siitä, että joudutaan tekemään ikäviäkin säästöjä?

En sanonut, että veroratkaisu oli keskustan syy. Ei se ollut kenenkään syy. Sanoin vain, että vaaleissa eri puolueet esittelevät omia mallejaan verotuksen keventämiseksi ja hallitus sitten kompromissina tai yhdessä sopii, millä mallilla mennään eteenpäin.

Edustaja Aalto, en saanut tälläkään kertaa vastausta, mutta meillä on kolme vuotta aikaa, niin että ajattelin jatkaa tätä kysymyksen esittämistä, (Touko Aalto: Fetissit on ihan hyviä!) jotta saan teiltä vastauksen. Eli vihreät ovat sanoneet, että teillä on vaihtoehto hallituksen säästöille, siis näille säästöille on olemassa vaihtoehtoiset säästöt, ja minä olen niitä kysynyt ja aion jatkossakin kysyä, kunnes esimerkiksi joku vihreisiin ihastunut toimittajakin huomaa, että ei teillä ole mitään vaihtoehtoa.

21.19 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Aalto tässä hyvin toi esille, kysyntää lisäävän elvytyspolitiikan rahoitushan perustuu siihen ajatukseen, että se maksaa itsensä takaisin näiden kerrannaisvaikutusten kautta. Kuten totesin aikaisemmassa puheenvuorossani, niin kaikista tehokkain tapa varmistua siitä, että nämä kerrannaisvaikutukset ovat mahdollisimman suuria, on käyttää tätä rahaa julkisinvestointien määrän lisäämiseen. Toki on mahdollista elvyttää myöskin veronkevennyksillä, mutta silloin niitä veronkevennyksiä kannattaa suunnata pienituloisille, jolloin tämä ostovoiman vaikutus eli nämä kerrannaisvaikutukset ovat mahdollisimman suuria. Tähän perustuvat myöskin vasemmistoliiton veropoliittiset linjaukset.

Mutta ihan yhtä lailla olisi mahdollista nytten sitten kysyä edustaja Zyskowitzilta, miten hallitus sitten aikoo rahoittaa niitä veronkevennyksiä, mitä hallitus on tekemässä, koska näissä teidän suunnitelmisianne näitä veronkevennyksiä tehdään ainoastaan, jotta kompensoitaisiin niitä ostovoimaa heikentäviä leikkauksia, joita tämä kilpailukykysojimus nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

tarkoittaa. Mutta kysyntää lisäävän tai edes elvyttävän politiikan näkökulmasta tällaisessa veroratkaisussa ei ole hirveästi järkeä, eli nyt käytetään mittava määrä rahaa ainoastaan kompensoimaan tehtyjä leikkauksia.

Ja kun edustaja Zyskowicz kysyi, miksi palkansaajajärjestöt suostuvat näin epäoikeudenmukaiseen ratkaisuun julkisen sektorin työntekijöiden näkökulmasta, niin ne ovat tietenkin vertailleet kilpailukyky sopimuksen vaikutuksia niihin vaikutuksiin, mitä pakko-laeilla olisi ollut julkisen sektorin työntekijöihin. Silloin kun näistä vielä keskusteltiin, niin todettiin, että kaikista kovimmin pakkolait olisivat iskeneet juurikin julkisella sektorilla työskenteleviin matalapalkkaisiin työntekijöihin, joten ei näkynyt kokoomuksen arvova-lintaa kyllä siinä lakipaketissa.

21.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! On jotenkin hyvin kuvaavaa se, että kokoomuksen kansanedustajista ainoastaan yksi on läsnä tässä keskustelussa, ja hänkään ei halua keskustella tästä käsillä olevasta lisätalousarviosta vaan puheenvuorossa toisensa perään osoittaa kiinnostusta ainoastaan menneisiin vaalikausiin.

Mutta haluan kuitenkin edustaja Zyskowiczille vastata omasta puolestani sen, että viime kaudella, kun vihreät oli hallituksessa, me ajoimme tuloeroa kaventavaa politiikkaa. Silloin kun me olimme hallituksessa, pienituloisille suunnattiin veronkevennyksiä ja kaikkein pienimpiä sosiaalietuuksia nostettiin ja tuloksena oli tuloerojen kaventuminen. Tällä vaalikaudella me olemme ajaneet oikeudenmukaisempaa veropolitiikkaa kuin istuva hallitus ja kritisoineet hallituksen väärä leikkauksia, leikkauksia, jotka suuntautuvat pienituloisiin ja koulutukseen. Ja olemme vaihtoehtobudjetissamme osoittaneet, kuinka koulutusleikkaukset voitaisiin korvata pienentämällä ympäristölle haitallisia verotukia. Ja edelleen vuoden 2017 vaihtoehtobudjetissamme esitellään vahvemmin meidän vihreiden omia tavoitteita, meidän kärkihankkeitamme: jatketaan reilumpaa veropolitiikkaa ja koulutusleikkausten korvaamista ympäristölle haitallisten tukien karsimisella sekä aktiivisemmalla harmaan talouden torjunnalla kuin mitä hallitus tekee.

Ja kun edustaja Zyskowicz kysyi, millä me vihreät rahoittaisimme meidän vaatimuk-siamme, niin esimerkiksi pienituloisille vaatimamme kunnallisveron perusvähennyksen me rahoittaisimme siten, että kiristäisimme kevyemmin verotettujen osinkojen verotusta vastaavalla summalla. Elikkä tämä meidän toimenpiteemme olisi kustannusneutraali. Se on oikeudenmukaista veropolitiikkaa ja ihan pelkästään tahdon asia, edustaja Zyskowicz.

21.23 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Minä jälleen epäuskoisena kuuntelen edustaja Zyskowiczin puheenvuoroja. Minä en edes muista, kuinka mones kerta tämä on, kun me olemme vastanneet näihin hänen väitteisiinsä, että meillä ei olisi vaihtoehtoa. Olemme käyneet nämä asiat läpi tosi monta kertaa vaihtoehtobudjetin yhteydessä, joka ikinen kerta, kun ollaan puhuttu lisätalousarvioista, ja no, tälläkin hetkellä, ja myös JTS:n käsittelyssä nämä ovat tulleet esille.

Itse asiassa Ben Zyskowicz on kritisoinut vihreiden politiikkaa koskien ympäristölle haitallisia tukia. Tänään huomasin Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen eli VATTin tutkimuksen liittyen energiaveron palautuksiin. Kun edustaja Zyskowicz on väittänyt, että me olemme ikään kuin epärealistisia tässä meidän tavoitteessamme, niin VATT kirjoittaa näin: "Valtio menettää vuosittain 200 miljoonaa euroa verotuloja saamatta rahoilleen vastinetta, sillä mikään ei osoita tuen parantaneen näiden yritysten kilpailukykyä. Lisäksi tuki on ristiriidassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa." Esimerkiksi tällainen tutkimus on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

semmoinen, jota meidän kaikkien kannattaisi käydä läpi, ja ennen kuin väittää, että vihreillä ei olisi vaihtoehtoa, niin pitäisi perehtyä myös tällaiseen tietoon pohjautuvaan päätöksentekoon. Tässä on teille hyvä vastaus muun muassa — 200 miljoonaa euroa, iso summa, tästä voidaan varmaan aloittaa.

21.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Anderssonille vastaan, että vasemmistoliitto onkin rehellinen tässä valtiontalouden politiikassaan. Se vaaliohjelmassaan sanoi suoraan, että uskotte siihen, että otetaan lisää velkaa ja jossain vaiheessa sitten velat muuttuvat saataviksi. Minun kritiikkini on juuri se, että näin eivät tehneet esimerkiksi vihreät, näin eivät tehneet demarit. He nimenomaan vaaliohjelmassaan eivät lähteneet siitä, että otetaan lisää velkaa, toisin kuin vasemmistoliitto, joka on tässä suhteessa toiminut rehellisesti ja mielestäni reilusti.

Edustaja Alanko-Kahiluoto, eivät nämä reilu veropolitiikka ja ympäristölle haitalliset verotuet ole mitään konkreettisia säästöjä. Mitä nämä ympäristölle haitalliset verotuet ovat, joista haluatte eroon — maataloustuetko? Äskен juuri Aalto vaati lisää rahaa maataloustukiin. (Ozan Yanar: 200 miljoonaa!) Uusiutuvan energian tuetko, niistäkö te haluatte eroon? Täällä konkreettisesti olette esittäneet lähinnä yksityislääkäreiden Kela-korvausten poistamista, ja kun työryhmä sitä esitti, niin Emma Karin johdolla te vimmatusti vastustitte tätä omaa ehdotustanne.

Puhemies Maria Lohela: No niin, ketkäs täällä niitä vastauspuheenvuoroja nyt halusivat? Taisi olla useampi. Mistä aloitetaan? — Edustaja Aalto.

21.26 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowiczille tiedoksi: Menosopeutus ei tarkoita samaa kuin pelkät leikkaukset. Tässä teillä on pieni ajatusvirhe. Menosopeutusta voidaan tehdä monella eri tapaa. Leikkaukset ovat yksi osa niitä menosopeutuksia. Ja koulutusleikkausten korvaaminen toisilla leikkauksilla ei tarkoita sitä, että korvataan yksi yhteen kaikki hallituksen leikkaukset. (Ben Zyskowicz: Ahaa!) Tämä on hyvä tietää. Kuulen teidän puheenvuorojanne, ja tuntuu siltä, että hieman hämäräksi jää. Ja juuri aikaisemmassa puheenvuorossani, johon tämä vastauspuheenvuoron mitta ei riitä, kävin läpi sen ajatuksen, millä tapaa voidaan estää se negatiivinen talouden kierre, koska kokonaiskysynnän lasku tarkoittaa helposti työttömyyden kasvua.

21.27 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihailen edustaja Zyskowiczia, joka saapuu tänne erityiskommandon lailla paikalle silloin, kun mainitaan eläkeläisten verotuksen epäoikeudenmukaisuus suhteessa palkansaajiin. Mistä palkansaajien ja pieni- ja keskituloisten ostovoiman lisäys? Edustaja Zyskowicz esitti kysymyksen, johon hän 8 minuutin puheenvuorossaan kyllä itse jo vastasi. Minä esitin, kuten verojaoston puheenjohtaja Mika Lintilä, sen toiveen, että hallitus myöskin kompensoisi juuri niitä palkansaajia, jotka eniten kilpailukykyopimuksessa menettävät, eli pieni- ja keskituloisia. Mutta itse totesitte tuossa, että tämä veronalennus koskee nimenomaan palkansaajia, jolloin tämän päivän keskustelun uutinen on se, että se veroero entisestään siis kasvaa. (Ben Zyskowicz: Eihän se kasva!) Äskен lupasitte joitakin toimenpiteitä. Näihin lupauksiin olisi hyvä saada jotain konkreettista. Teillä on (Puhemies koputtaa) tilaisuus se esittää, mistä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

21.28 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Niin, oikeastaan minä voisin, puhemies, jatkaa tätä Harakan ihmettelyä siitä, että kyllä se vain niin on, että ensin petetään vaalilupaus sen suhteen, että eriarvoistetaan eläkkeensaajien verotus, ja sitten vieläpä sen jälkeen, kun ollaan itse vaadittu itseltä, että no, nytpä meidän on korjattava tämä meidän oma virheemme, ilmoitetaan, että ei, ei, me jatkamme samaa virhettä ja teemme vielä lisävirheen. Ja näinhän se ei voi olla.

Aivan kuten täällä pääministeripuolueen verojaoston vastaava on sanonut, että palkansaajien veronkevennykset pitää kohdistaa pieni- ja keskituloisiin, olemme täsmälleen samaa mieltä siitä. Se on viisasta. Ja olemme muuten myös tehneet oman vaihtoehtomme vaihtoehtobudjetiksi, jossa nimenomaisesti pieni- ja keskituloiset, niin palkansaajat kuin eläkkeensaajatkin, maksaisivat vähemmän veroa kuin mitä hallitus esittää. Eli sinne suuntaan keveämpi verotus, sitten finanssisektoria, kapitalisaatiosopimuksia, veroparatiisien ehkäisytöitä — tätä kaikkea. Niillä sitten kerättäisiin puolestaan enemmän veroja ilman, että veroaste nousee.

21.29 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen, että äsken ehkä välihuutelin liikaa ja liian kuuluvasti, mutta meidän keskusteluamme kuvaa juuri tämä äsken tilanne, että edustaja Zyskowicz haukkui meidän talouspoliittista vaihtoehtoaamme ja sitten, kun tuotiin ihan konkreettinen vastaus, siis 200 miljoonaa euroa — VATTin tutkimus suoraan eteen — hän ignoroi sen ihan täysin. Tämä on aivan käsittämätön tilanne. Ja sitten hän ei vastannut minun puheenvuorooni millään tavalla vaan alkoi viitata epämääräisesti muihin puheenvuoroihin ja sumuttaa tätä keskustelua. Vastatkaa, edustaja Zyskowicz, miltä tämä äsken puheenvuoroni kuulosti, haluan tietää.

21.30 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yanor, kiitos kysymästä. (Ozan Yanar: Yanar!) — Yanar. — Se kuulosti siltä, että te ette kertonut minulle, kun vihreillä on kuulemma vaihtoehto hallituksen säästöille, esimerkiksi yhdeksän suurinta säästökohdetta. Hallitus on tekemässä 4 000 miljoonan euron säästöt — 4 000 miljoonan euron säästöt — vuositasolla 2019. Ainoa konkreettinen säästö, jonka toistaiseksi olen teiltä huomannut, on tämä yksityislääkäreiden Kela-korvausten poistaminen. Mutta kun STM:n työryhmä esitti tämän teidän ehdottamanne säästön toteuttamista, niin edustaja Emma Karin johdolla te aloititte somessa vimmatun kampanjan tällaista hirvittävää, naisiin kohdistuvaa hallituksen leikkausta vastaan. Näin toimivat johdonmukaisesti vihreät.

Tämä 200 miljoonaa ei ole säästö, se on ilmeisesti veronkorotus: kertokaa, mihin se kohdistuu. Voi olla, että se on hyvä, en pysty siihen ottamaan kantaa. Mutta tällainen yleinen "ympäristölle haitalliset verotuet" ei kerro vielä mitään.

21.31 **Leena Meri ps**: Arvoisa puhemies! Otin tämän puheenvuoron, kun edustaja Viitanen halusi tuossa lopuksi sanoa, että pitää perussuomalaistenkin kantaa vastuuta. Omassa puheenvuorossanihan en puhunut siitä, että emme kantaisi vastuuta, ja ilomielin ilmoitan omasta ja perussuomalaisten puolesta muun muassa, että paskalakiin saatiin muutos, Yle-vero vähennettiin pienituloisilta, takuueläkettä on korotettu ja omaishoidon tukea parannettu ja kunnille ei anneta lisätehtäviä ilman, että annetaan lisärahoitusta. Erittäin mielellämme kannamme vastuun näistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

Sitten sanoitte, että kantakaa vastuu veroratkaisusta. Totta kai kannamme vastuun siitä, että tuimme sitä, että työtuloerotusta kevennetään. En minä ole väittänyt, että jotenkin väistelemme tässä.

Sitten te olette kovasti halunneet kertoa siitä, että te ottaisitte vaihtoehtobudjetissanne vähemmän velkaa, muistaakseni 335 miljoonaa. Te olette tämän vaihtoehtobudjetinne esittelleet syksyllä, ja minä katsoin muutama kuukausi sitten sellaisen ohjelman, missä edustaja Sanna Marin esitteli teidän maahanmuuttopoliittiset linjauksenne. Siellä oli ainakin parikymmentä erilaista toimenpidettä, ja toimittaja kysyi useamman kerran edustaja Marinilta, mitä tämä maksaa, ja Marin sanoi, että en tiedä, emme ole laskeneet. Toimittaja kysyi, että ettekö te ole budjetoineet tähän rahaa, että siellä on hirveän hyviä kotouttamistoimenpiteitä. Ja nyt minä haluaisin kysyä: onko teidän budjetinne sen takia pienempi, koska teillä ei ole mukana esimerkiksi näitä miljardikustannuksia, joita maahanmuuttoon menee? Haluaisin tietää, onko teidän laskelmanne päivitetty ja mistä ne löytyvät.

Kun te puhutte siitä vastuun kantamisesta, niin älkää itse ottako täällä esille koko ajan, että te ette ole tehneet sitä ja tätä ja tuota ja nyt nykyinen hallitus tekee. SDP on ollut vuosikausia hallituksessa, ja kuten edustaja Zyskowiec toi esille, siellä on ollut lapsilisäleikkauksia ja paljon muutakin, niin että puhutaan realistisesti eikä laiteta sädekehää pään päälle.

21.34 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Emme todellakaan ole saaneet vielä hallitukselta sitä linjausta, millä tavalla nämä veronalennukset, sadat miljoonat, kohdennetaan. Sitä on kysytty edelliseltä valtiovarainministeri Stubbilta, ja varmaan se on ensimmäinen kysymys valtiovarainministeri Orpolle. Mutta jos ymmärsin edustaja Zyskowieczin puheenvuoron oikein, hän oli itse samaa mieltä kuin me ja verojaoston puheenjohtaja Lintilä siitä, että olisi oikeudenmukaista, että ne kohdentuisivat niihin, jotka eniten kärsivät, eli suomeksi sanoen pieni- ja keskituloiisiin. Korjatkaa, jos olen väärässä.

Kun tämä veroero nyt sitten eläkeläisten ja palkansaajien osalta edelleenkin kasvaa, lupailitte epämääräisesti tuolta pöntöstä 8 minuutin puheenvuorossanne, että tätä eroa jollakin tavalla tasoitetaan. Kertokaapa nyt meille konkreettisia toimia, joilla tätä epäoikeudenmukaisuutta aiotte tasoittaa, ja vastaavasti, mistä ne rahat sitten otetaan, kun valtio ilmeisestikin menettää verotuloja. Olette tässä naureskellut sitä, että onko tässä jollakin puolueella jokin kirstu tai kultapossu, jossa on jotain ylimääräistä rahaa — missä se teidän kultapossunne sitten on, jolla rahoitatte epämääräisesti eläkeläisille lupaamanne verohuojennukset? Missä tasossa puhutaan, paljonko, ja mikä tulee olemaan keskitasoisien eläkkeensaajan verotus suhteessa saman ansaitsevaan palkansaajaan? SDP:n mallissa keskituloinen eläkeläinen olisi hyötynyt 250 euroa vuodessa. Pystyttekö te samaan, vai jääkö tämä jälleen kerran teidän toteutumattomien lupaustenne paksunevaan kirjaan?

21.35 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ihan ymmärrä nyt — oikeasti en ymmärrä — että jos tässä kilpailukykysovimuksessa palkansaajien veroluonteisia maksuja korotetaan ja hallituksen verovastaantulo kompensoi tämän palkansaajiin — siis ei eläkeläisiin — kohdistuvan verotuksen kiristymisen ja nollaa sen, niin kuin nyt tällä kattavuudella näyttäisi olevan asiantila, niin miten se leventää palkansaajien ja eläkkeensaajien verotuksen eroa. Tämän varmasti edustaja Viitanen, jolla on seuraava puheenvuoro, minulle ja muillekin selittää. Eli tämä nyt puheena oleva kilpailu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

kykysopimuksen vastaantulona esillä ollut kompensatio kohdistuu niihin, joille kilpailukyky sopimus merkitsee verotuksen kiristymistä, eli palkansaajiin ja lähtökohtaisesti kaikkiin niihin palkansaajiin, joiden verotus myös kilpailukyky sopimuksen osana kiristyy.

21.37 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Harakka tuossa aiemmin sanoi, meillehän ei ole toistaiseksi esitelty sitä, mitä hallitus aikoo tehdä. Mutta tietenkin me voimme myönteisesti suhtautua siihen edustaja Zyskowiczin äskeiseen lupaukseen, jonka voi tulkita tarkoittavan myös sitä, että olette samaa mieltä siitä, että pitää kohdistua pieni- ja keskituloisiin. Eikö niin? Se olisi hyvä asia. Ja samaan aikaan me voimme myönteisesti odottaa, että ehkäpä sieltä sitten tulee myös eläkkeensaajille hyvitystä, mutta nämä puheenvuorot, mitä hallituspuolueilta tähän mennessä on tullut, eivät anna mitään todistetta siitä, että näin olisi käymässä. Me emme missään tapauksessa hyväksy nykytilaa, emme hyväksy sitä, että tämä verotus eriarvoistettiin, ja tulemme torstaina tästä seuraavan kerran äänestämään. Seuraamme tarkkaan, mitä tapahtuu jatkossa, ja mikäli kokoomus tällä kertaa päättäisi olla johdonmukainen, myös itsensä kanssa, niin silloinhan nimenomaan toimittaisiin niin, että tämä veroero korjattaisiin välittömästi. Tähän mennessä on tullut tiedotetta tiedotteen perään, että väärin se meni mutta korjausta vaaditaan, ja koskaan, kun paikka tulee, sitä ei tullut: kehysriihessä oli paikka, nyt on paikka. Siis hyvänen aika, tehkää jotakin.

Mutta sinänsä myönteisesti haluaisin yhteenvetää, että jäämme odottamaan mielenkiinnolla, mitä tapahtuu. Ja tietenkin tämä pieni- ja keskituloisten painotteisuus, mitä edustaja Zyskowicz saattaa tarkoittaa, on meille myönteinen asia.

21.38 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Kilpailukyky sopimuksessa palkansaajien veroluontoiset maksut kiristyvät. Jos hallitus ei tekisi mitään verovastaantuloa kilpailukyky sopimuksen solmimisen johdosta, niin silloin tapahtuisi tämän palkansaajien verotuksen kiristymisen kautta se ilmeisesti edustaja Viitanen mielestä oikeudenmukainen tilanne, että palkansaajien ja eläkkeensaajien veroero kaventuisi tai — nyt minulla ei ole siitä laskelmia — saattaisi jopa muodostua eläkkeensaajille edullisemmaksi. Hallitus ei kuitenkaan halua, että kilpailukyky sopimuksen myötä palkansaajien verotus kiristyy, ja sen vuoksi hallitus on luvannut verovastaantulon, joka nyt näköpiirissä olevalla kattavuudella tarkoittaisi esillä olleiden laskelmien mukaan sitä, että tämä verovastaantulo, 415 miljoonaa euroa, kompensoisi sen veronkiristuksen palkansaajille, joka kilpailukyky sopimuksesta seuraa. Näin ollen tämä verovastaantulo palkansaajille ei merkitse minkäänlaista lisäeroa palkansaajien ja eläkkeensaajien verotuksen välillä.

Mitä sitten tulee siihen, keihin tämä verovastaantulo tulisi kohdentaa, siitähän hallitus tulee päättämään yksityiskohtaisemmin vasta päättäessään ensi vuoden verotuksesta syksyllä, mutta en ole sanonut, että se pitäisi kohdistaa pieni- ja keskituloisiin ainoastaan, vaan olen sanonut, että käsitykseni mukaan se tullaan kohdistamaan niihin, joihin myös tämä kilpailukyky sopimuksen veronkiristys kohdistui, eli kaikkiin palkansaajiin.

Ja mitä tulee siihen, että edustaja Viitanen ymmärsi minun luvanneen tässä suoraan joi-tain veronalennuksia jonnekin eläkkeensaajien kohdalle, en luvannut mielestäni, vaan sainoin, että varmasti tätäkin kysymystä tämän vaalikauden veroratkaisujen yhteydessä tarkastellaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

21.40 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Oli pakko juosta tuolta työhuoneelta tänne saliin, kun kuulin edustaja Meren puheenvuoron ja hän siinä selkeästi nyt oli ymmärtänyt jotakin väärin liittyen tähän SDP:n kotouttamisohjelmaan.

SDP:hän julkaisi laajan ja syvällisen kotouttamisohjelman, jossa analysoitiin laajasti tätä tilannetta, missä me tällä hetkellä olemme, ja etsittiin yhteisiä ratkaisuja ja keinoja siihen, miten me tästä tilanteesta, jossa Suomeen on saapunut enemmän pakolaisia, enemmän turvapaikanhakijoita kuin aiemmin, nyt yhdessä selviämme. Me julkaisimme tänä keväänä kotouttamisohjelman, jossa etsimme näitä yhteisiä ratkaisuja, ja kun edustaja Meri kuitenkin ilmeisesti omassa puheenvuorossaan viittasi SDP:n vaihtoehtobudjettiin, joka on viime syksyltä, niin on näin, että siinä vaihtoehtobudjetissa ei keskitytty tähän kotouttamisohjelmaan, joka siis vasta tänä keväänä julkaistiin, mutta aivan selvää on se, että kotouttaminen vaatii rahaa, mutta se kannattaa tehdä, koska se panostus maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin ja kukaan meistä ei varmasti halua yhteiskunnassa kasautuvia ongelmia, joita väistämättä syntyy, jos kotoutumista ei kunnolla hoideta ja näistä ihmisistä oikeasti pidetä huolta ja haluta heitä osaksi tätä yhteiskuntaa integroida. Eli tästä oli kyse. En sitten ihan tarkkaan tiedä, mihin edustaja Meri viittasi, mutta on ihan selvää, että kotouttaminen maksaa, mutta se kyllä kannattaa tehdä, koska sitten siitä saamme tämän kulun moninkertaisesti takaisin myöhemmin.

21.42 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska edustaja Marin ei ollut täällä, niin kerron teille, että viittasin siihen, että edustaja Viitanen koko ajan kertoi, kuinka teidän vaihtoehtobudjettinne ottaa 335 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin hallitus, ja koska teidän maahanmuuttopoliittinen ja tämä kotouttamisohjelmanne on tullut myöhemmin ja siinä on toimenpiteitä, niin kuten toimittajakin teiltä siinä ohjelmassa kysyi, eivätkö nämä toimenpiteet maksa mitään, kysyin vain edustaja Viitaselta, onko nyt laskettu mukaan nämä kulut. Kotouttaminenhan ei tapahdu ilmaiseksi, eikä se seuraavana päivänä mitenkään tuloudu. Sanoin, että kun te puhutte tästä 335 miljoonasta, niin kertokaa ihmeessä, onko teillä nämä luvut päivitetty. Mielestäni en ymmärtänyt mitään väärin enkä ottanut kantaa siihen, kannattaako kotouttaminen, vaan siihen, että kotouttamistoimenpiteet maksavat. Tänä vuonnahan meillä ovat esimerkiksi maahanmuuton kustannukset miljardi euroa. Mietin nyt vain, ovatko teidän laskelmanne nyt ihan setissä.

21.43 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti, jos olisitte sen ohjelman tarkkaan seurannut loppuun, siinäkin kerroin, että opposition vaihtoehtobudjetit ovat tietenkin ne vaihtoehdot, jotka ovat suhteessa hallituksen talousarvioesitykseen, hallituksen politiikkaan. Vaihtoehtobudjetti ei ole valtion talousarvioesitys, eli siinä kerrotaan vain ne vaihtoehdot. Mutta toki siinäkin vaihtoehtobudjetissa oli pohjalla jo ne kustannukset, mitä myös hallitus tänä vuonna osoittaa maahanmuutosta aiheutuviin kustannuksiin. Me olemme kaikki tässä tilanteessa yhdessä. Varmasti kukaan meistä ei ole toivonut niitä monia kriisejä, joita maailmalla on, ja siitä seuraavaa pakolaisten liikkumista ja tänne tuloa. Mutta tässä tilanteessa olemme, ja sen takia tämä tilanne pitää hoitaa. Hallitus on omalta osaltansa budjetoinut tähän rahaa, ja totta kai myös opposition vaihtoehtobudjettien pohjalla tämä raha siellä jo on. Tämä olisi varmasti selvinnyt, jos olisitte kuunnellut tuon ohjelman hyvin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

21.44 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oikeastaan edellä kävi se ilmi, että luonnollisesti meidän vaihtoehtobudjettimme peilaavat aina hallituksen esitykseen. Meillä on esimerkiksi jo tällekin vuodelle kotouttamiseen esitetty pieniä lisäsatsauksia. Mutta ennen kaikkea kaiken kaikkiaan tässä turvapaikkapolitiikassa me olemme hyvin vahvasti halunneet seurata sitä, mitkä ovat hallituksen arviot ja satsaukset ja muut, ja pidämme sitä tärkeänä, että ne ovat riittävät. Mutta meillä ei ole aina kaikista tilanteista parempaa tietoa kuin hallituksella. Niinpä olemme menneet peilaten koko ajan olemassa olevaan kehitykseen, mikä myös hallituksella muuttuu tietenkin, koska tilanne on radikaalisti erilainen. Mutta meillä on vaihtoehtobudjetissa kyllä varattuna ja meillä tulee olemaan taas syksyllä varattuna suhteessa hallituksen esitykseen. Siinä mielessä minä olen hyvin tyytyväinen ja iloinen, koska me olemme pystyneet kaiken tämän osalta, minkä me olemme esittäneet, myös todentamaan, että meillä ei ole mitään ilmaa vaan nimenomaisesti lähdemme siitä, että työllistävämällä linjalla, oikeudenmukaisemmalla verolinjalla, täsmätoimilla esimerkiksi viennin edistämiseen, (Puhemies koputtaa) yrittäjyyteen ja kaikkeen tähän me saamme paremman talouskasvun aikaan.

21.45 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakaan tässä ei nyt pitäisi verrata omenia ja päärynöitä tai, puolueen puheenjohtajan retoriikka huomioon, omenia ja meloneita keskenään. Meidän vaihtoehtobudjettimme on aina suhteessa valtion talousarvioon, jossa ei ollut näitä maahanmuuton kustannuksia, mistä silloin itse asiassa arvosteltiin valtion talousarviota, vaan ne tulivat myöhemmin lisäbudjetissa ja täydentävissä budjeteissa. Eli pitää verrata keskenään näitä kahta asiakirjaa, budjettia ja vaihtoehtobudjettia. Tosiasia on se, että niitä kahta vertaamalla tullaan siihen tulokseen, että SDP, toisin kuin edustaja Zyskowicz tuossa vihjasi, on vähentänyt valtion velanottoa 330 miljoonaa euroa ja samaan aikaan pyrkinyt huolehtimaan työllisyydestä ja kasvusta.

21.46 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin erittäin huolella sen ohjelman ja tein siitä vielä muistiinpanot. Ja erityisesti kiinnitin huomiota siihen, että toimittaja useamman kerran oli hieman jopa hämmentynyt siitä, että teillä ei ollut niitä kuluja. Mutta ei meidän kannata tästä enempää jatkaa, se ohjelma on sieltä löydettävissä varmasti.

Elikkä summa summarum toteaisin, että niitä teidän ohjelmanne kuluja ei ole laskettu. Ne tulevat ilmeisesti tänä syksynä, koska jos ymmärsin oikein, te olette viime vuoden tilanteen mukaan tehneet sen budjetin. Sen takia toivoisin, että jatkossa, kun kerrotte ja vertaatte niitä teidän budjettejanne, toteatte sen, että se on viime syksyn tilanne. Ottakaa huomioon, että hallitus elää joka päivä nykyajassa ja reaaliajassa, tilanteet muuttuvat. Elikkä teillä ei ole edelleenkään siihen teidän ohjelmaanne laskettu menoja.

Elikkä tämä oli minulle saatu vastaus.

21.47 **Ozan Yanar vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Tiedän, että tämä keskustelu kiertää kehää ja halutaan varmasti edetä asialistalla. Olisin halunnut kommentoida edustaja Zyskowiczin vastauspuheenvuoroa. Harvoin hän jää tällä lailla ikään kuin hiljaiseksi — mielenkiintoinen tilanne. Siis tilanne oli se, että nostin esille tämän VATTin esille tuoman 200 miljoonan euron ikään kuin menoerän ja tavallaan sen kyseenalaistamisen, joka ei auta kilpailukykyä millään tavalla ja joka vahingoittaa ympäristöä. Ja edustaja Zyskowicz kuittasi, että tämä on varmaan veronkorotus. Tämä kyllä hämmästyttää. Minä luulin, että talous

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

on meidän yhteinen huolestamme ja kun tulee hyviä ehdotuksia, niin niistä pitäisi ottaa koppi. Mutta tämä keskustelu kuvaa sitä kokoomuksen paniikkia, kun vihreillä menee niin hyvin ja sivistysporvarit vuotavat, vuodatte meille aivan varmasti. Järkevät talouspoliittiset linjat siis lytätään ilman mitään järkevää vastausta, ilman mitään järkeviä perusteluja. Tämä, minkä sanoitte, "tämä on varmaan veronkorotus", on tällainen hokema, mitä olette opettellut ulkoa. Tämä on vain sitä paniikkia ja tosi mielenkiintoista katsella.

21.49 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Kerrataan nyt vielä kerran edustaja Merelle: SDP:n vaihtoehtobudjetti, jonka viime syksynä laadimme, on vaihtoehtobudjetti suhteessa tämän vuoden talousarvioesitykseen, jonka hallitus silloin esitteli ja joka nyt tänä vuonna on talousarvio. Eli vaihtoehtobudjetti liittyy siihen prosessiin, tämän vuoden talousarvioon. Sen lisäksi SDP on tehnyt paitsi tämän vaihtoehtobudjetin myös monia muita ohjelmia. Yksi näistä ohjelmista on kotouttamisohjelma, joka on laaja, ja meidän näkemyksemme mukaan, kun Suomeen on nyt tullut poikkeuksellisen paljon turvapaikanhakijoita, maahanmuuttajia, meidän kannattaa tämä kotouttaminen hoitaa hyvin. Toki siitä syntyy myös kustannuksia, kuten myös hallitus tunnustaa, mutta jos kotouttamista ei hoideta hyvin, niin kulut ovat vielä enemmän.

Mutta yritän tässä nyt teille selventää sitä, että vaihtoehtobudjetti seuraavalle budjettivuodelle on aivan eri kuin poliittinen ohjelma, esimerkiksi tässä tapauksessa kotouttamisohjelma, jonka perspektiivi on tietenkin pidempi. Ja kyllä siitäkin syntyy kuluja, mutta ne kulut kannattaa sitten käyttää niin, että ne kustannukset ovat sitten pitkällä aikavälillä kuitenkin alemmat, koska se jos jokin maksaa, että kotouttamista ei hoideta hyvin, näistä ihmisistä ei pidetä huolta, heille ei hommata koulutuspaikkoja, työpaikkoja, asuntoja eikä muutenkaan integroida heitä yhteiskuntaan — koska se maksaa, jos jokin, edustaja Meri.

21.50 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yanar, olette oikeassa, olen huolissani siitä, että vihreiden kannatus gallupeissa nousee. Ja eritoten olen huolissani siitä, että tämä vihreiden bluffi, että teillä on muka vaihtoehdot näihin hallituksen inhottaviin ja ikäviin säästöihin, joita te kiivaasti torjutte ja vastustatte, näyttää menevän niin kriittikittömästi suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa läpi. Paras esimerkki tästä teidän bluffistanne tai, sanoisiko nyt suoraan, kaksinaamaisesta poliittisesta pelistänne on se, että viime syksynä te olitte ainoa — siis ainoa — puolue tässä salissa, joka esitti, että yksityislääkäreiden Kela-korvaukset tulisi poistaa. Sen jälkeen tapahtui niin, että STM:n asettama työryhmä esitti tämän teidän ehdotuksenne toteuttamista. Mitä siitä seurasi? Siitä seurasi se, että edustaja Emma Karin johdolla aloititte somessa vimmatun kampanjan tätä hallituksen inhottavaa, naisiin kohdistuvaa leikkausta vastaan. Ja tätä Emma Karin kampanjaa myötäsukaisesti kommentoi tietysti puolueen puheenjohtaja Ville Niinistö — saman puolueen puheenjohtaja, joka syksyllä oli ainoana, siis ainoana, puolueena esittänyt näiden Kela-korvausten poistamista. Tällainen bluffi menee tänä päivänä läpi suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa. Olen siitä huolissani, kyllä.

Mitä sitten tulee niihin säästöihin, te olette sanoneet, että okei, kaikkea 4 000:ta miljoonaa te ette korvaa säästöillä vaan osan korvaatte veronkorotuksilla. Olen pyytänyt teiltä, kun kuitenkin ilmeisesti merkittävän osan korvaatte säästöillä, että kertokaa ne säästöt. Ei ole kuulunut. Nyt viittaatte johonkin VATTin 200 miljoonan säästöön. Se voi olla erinomainen ehdotus, en pysty siihen ottamaan kantaa, en tunne sitä ehdotusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2016 vp

21.52 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Melkeinpä varoiksi pyysin tämän puheenvuoron, kun olin aivan varma, että edustaja Zyskowicz sanoo jotain terveisiä vielä SDP:lle tässä viimeisessä puheenvuorossa. Niitä ei näkynyt, mutta, puhemies, minusta oli silti hyvä ottaa tämä puheenvuoro, koska minusta aina kiivaankin keskustelun jälkeen on syytä tehdä johtopäätöksiä, jotka voisivat johtaa johonkin. Ja minä haluaisin ainakin omalta osaltani hyvin vahvasti alleviivata sitä, että kun täällä näköjään näyttää siltä, että muutamille edustajille vielä SDP:n vaihtoehtobudjetti ei ole tuttu, niin ottakaa ihmeessä se vaikkapa iltalukemiseksi tämän istunnon jälkeen tai jonain kesäpäivänä (Ari Jalonen: Ne luvut ei pidä paikkaansa edes!) tutustukaa tähän. Samoin meidän huomiseen kehysmietintöömme kannattaa tutustua. Siellä on rakentavia positiivisia vaihtoehtoja, joihin saa tarttua, koska niillä on yhteinen tarkoitus, mikä meillä kaikilla on: parempi työllisyys, parempi kasvu, sitä kautta inhimillisempi elämä ihmisille ja politiikan suunnan kääntäminen parempaan suuntaan. Siksi me vilpittömästi näitä omia rakentavia vaihtoehtojamme, konkreettisia esityksiämme teemme ja tarjoamme. Ja niitä olemme tarjonneet tämän lisätalousarvion yhteydessä niin kuin tarjoamme sitten huomenna kehyksessä ja sitten taas tulevana syksynä tarkkaan lasketussa vaihtoehtobudjetissa, josta tiedän, että siinä sama linjamme jatkuu: velkaannumme vähemmän, sopeutamme taloutta mutta oikeudenmukaisella tavalla ja työllistävämpään suuntaan ehdottomasti menemme.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.